

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**Факультет історії, політології та міжнародних відносин
Кафедра політології та державного управління**

**Перспективи реформування ООН в контексті
глобальних викликів і загроз**

**Кваліфікаційна робота
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)**

Виконала:

студентка 2 курсу 605 групи
Брудик Дар'я Юріївна

Керівник:

доктор політичних наук,
професор Круглашов А.М.

*До захисту допущено
на засіданні кафедри
протокол № _____ від _____ 2023 р.
Зав. кафедрою _____ проф. Круглашов А. М.*

Чернівці 2023

Анотація

Магістерська робота «Перспективи реформування ООН в контексті глобальних викликів і загроз» розглядає актуальні питання та можливості трансформації ООН у зв'язку із сучасними глобальними викликами. Досліджуються проблеми, такі як кліматичні зміни, конфлікти, пандемії та інші складні виклики, що ставлять під сумнів ефективність структур та механізмів ООН. Автор розглядає пропозиції щодо реформ, спрямованих на підвищення адаптивності та реакції ООН на надзвичайні ситуації. Робота вивчає також динаміку взаємодії між державами-членами та пропонує стратегії, спрямовані на створення більш ефективної та розширеної системи міжнародного співробітництва.

Ключові слова: ООН, глобальні виклики, реформування, міжнародне співробітництво, кліматичні зміни, конфлікти, пандемії, адаптивність, система міжнародних відносин, держави-члени.

Abstract

The master's thesis "Prospects of reforming the UN in the context of global challenges and threats" examines the current issues and possibilities of the transformation of the UN in connection with modern global challenges. Issues such as climate change, conflicts, pandemics and other complex challenges that question the effectiveness of UN structures and mechanisms are explored.

The author considers proposals for reforms aimed at increasing the adaptability and response of the UN to emergency situations. The work also studies the dynamics of interaction between member states and proposes strategies aimed at creating a more effective and expanded system of international cooperation.

Key words: UN, global challenges, reformation, international cooperation, climate change, conflicts, pandemics, adaptability, system of international relations, member states.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Д.Ю. Брудик

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ I. Наукові підходи до вивчення діяльності міжнародних організацій з забезпечення глобальної безпеки... ..	8
Розділ II. Еволюція ролі ООН у забезпеченні глобальної безпеки.....	34
Розділ III. Перспективи реформування ООН у контексті глобальних викликів та загроз.....	63
Висновки.....	91
Список використаних джерел та літератури.....	97

ВСТУП

Бажання людства вирішувати спільні проблеми шляхом використання мирних засобів, розвиток інтеграційних процесів та визначення економічних, політичних, військових та інших завдань призводять до появи регіональних і міжрегіональних систем інтересів у різних галузях господарства та політики. Міжнародні організації діють як інструмент уніфікації та зближення позицій держав-членів та механізм для вирішення міждержавних протиріч. Ефективність діяльності міжнародних організацій залежить від їхніх механізмів та інституцій, які забезпечують реалізацію інтересів держав-учасниць. Ці питання зацікавлюють дослідників різних галузей науки, таких як міжнародники, політологи, правники, історики, економісти та інші. У науковому середовищі існує кілька підходів до типології та класифікації міжнародних організацій, що призводить до відмінностей у методах вивчення та аналізу їхньої діяльності. Варто зазначити, що українська наука не має достатньої кількості узагальнюючих праць про діяльність міжнародних організацій.

В сучасному світі забезпечення глобальної безпеки є однією з найактуальніших проблем, яка вимагає уваги міжнародної спільноти. Для забезпечення міжнародної безпеки та стабільності у всьому світі, було створено значну кількість міжнародних організацій, які спрямовані на взаємодію між державами та регулюють відносини між ними. Кожна з цих організацій має власні мету, завдання та принципи функціонування, однак усі вони націлені на досягнення міжнародної безпеки та сприяння миру усвіті.

У зв'язку зі складністю викликів, що постають перед міжнародними організаціями, вивчення наукових підходів до їхньої діяльності є дуже важливим завданням. Дослідження ролі та функцій міжнародних організацій у забезпеченні глобальної безпеки допомагає зрозуміти механізми їхньої роботи, здійснювати аналіз досягнень та невдач та розробляти пропозиції щодо покращення їхньої діяльності.

Слід зазначити, що дане дослідження пропонує аналітичний огляд сучасних викликів, що стоять перед міжнародною спільнотою та роль

Організації Об'єднаних Націй у їх розв'язанні. Робота виявляє актуальність необхідності реформ у структурі та функціонуванні ООН, визначаючи ключові області для необхідних змін.

Аналіз глобальних викликів, таких як пандемії, кліматичні зміни та тероризм, дозволяє зазначити недоліки та прогалини у поточних підходах до їх вирішення з боку ООН.

Отже, дослідження перспектив реформування Організації Об'єднаних Націй (ООН) в контексті глобальних викликів і загроз є справді *актуальною проблемою* для вивчення. Розвиток глобального суспільства із постійними змінами вносить нові виклики, такі як пандемії, екологічні кризи, тероризм і конфлікти, включно з війнами, які потребують відповідальної та ефективної реакції на рівні міжнародної спільноти.

Вивчення перспектив реформування ООН стає ключовим завданням, оскільки організація відіграє визначальну роль у збереженні міжнародного миру, безпеки та співпраці. Актуальність цієї теми зумовлена необхідністю пристосування ООН до нових реалій, адаптації її структури та механізмів до викликів, що стоять перед світом. Дослідження такої теми дозволяє аналізувати та визначати оптимальні шляхи для підвищення ефективності організації в умовах складної геополітичної та соціально-економічної обстановки.

Мета дослідження: Мета даного дослідження полягає в належному вивченні ключових проблем діяльності Організації Об'єднаних Націй (ООН) і визначенні перспектив її реформування в контексті сучасних глобальних викликів і загроз.

Відповідно до мети дослідження були визначенні такі його **завдання**:

1. Розглянути основні концепції міжнародної безпеки, з'ясувати ключові теорії та дефініції дослідження, систематизувати наукові підходи до дослідження даної тематики.

2. Проаналізувати ключові сучасні глобальні виклики та загрози, зокрема здійснити аналіз та систематизацію глобальних проблем, таких як пандемії, кліматичні зміни, конфлікти, що визначають необхідність реформування ООН.

3. Оцінити роль ООН у розв'язанні глобальних проблем, вивчити та оцінити ефективність діяльності ООН у вирішенні сучасних глобальних викликів, враховуючи її існуючі структури та механізми.

4. Виявити недоліки і прогалини в роботі ООН, визначити ключові обмеження її діяльності ООН, які перешкоджають ефективному та своєчасному реагуванню на глобальні виклики.

5. На основі проведеного аналізу сформулювати науково-практичні рекомендації щодо необхідних змін у структурі, функціоналі та стратегії діяльності ООН для забезпечення її оптимальної відповіді на сучасні виклики.

Об'єктом даного дослідження є діяльність Організації Об'єднаних Націй (ООН), **предметом** – перспективи реформування ООН в контексті глобальних викликів і загроз.

Методи дослідження: Для досягнення поставленої мети та вирішення поставлених завдань використовувалися такі методи дослідження:

1. **Аналіз літературних джерел:** Детальний аналіз наукової літератури, монографій, статей та звітів міжнародної організації (дозволив сформувати теоретичну базу для дослідження, дозволяючи засвоїти ключові концепції та погляди експертів у галузі реформування ООН.
2. **Систематизація і узагальнення інформації:** Цей метод використовувався для систематизації та узагальнення отриманої інформації.
3. **Історичний аналіз:** Дослідження історичних фактів та подій, пов'язаних з розвитком міжнародної організації, надало можливість виявити закономірності та тенденції, аналізувати причини успіхів та невдач у їхній діяльності.
4. **Логіко-системний аналіз:** Використання логічних методів та системного підходу сприяло вивченню структури та механізмів функціонування міжнародної організації, а також її впливу на забезпечення глобальної безпеки.
5. **Статистичний метод:** обробка та аналіз статистичних даних, що стосуються діяльності ООН та глобальних викликів і загроз.
6. **Філософський метод:** розгляд теоретичних основ реформування ООН,

розробка концептуальних підходів до реформування.

Цей різнобічний підхід до дослідження дозволив глибше розібратися у складності та актуальності проблеми реформування ООН в контексті глобальних викликів і загроз.

У магістерській роботі був використаний системний підхід для розгляду ООН як складної системи, яка складається з взаємопов'язаних елементів. Цей підхід дозволив виявити основні тенденції і закономірності розвитку ООН, а також взаємозв'язок між глобальними викликами і загрозами та реформуванням ООН.

Історичний підхід у дипломній роботі був використаний для аналізу історичного досвіду реформування ООН. Цей підхід дозволив побачити, які реформи були успішними, а які не були, і чому.

Філософський підхід у дипломній роботі був використаний для розгляду теоретичних основ реформування ООН. Цей підхід дозволив обґрунтувати необхідність реформування ООН і визначити його цілі і завдання.

Структура роботи: Магістерська робота складається з таких основних розділів:

Вступ

Розділ I. Наукові підходи до вивчення діяльності міжнародних організацій з забезпечення глобальної безпеки.

Розділ II. Еволюція ролі ООН у забезпеченні глобальної безпеки.

Розділ III. Перспективи реформування ООН у контексті глобальних викликів та загроз.

Висновки.

Список використаних джерел та літератури.

Практичне значення роботи: полягає в тому, що вона може бути використана для розробки конкретних реформ ООН.

Робота дає всебічну картину реформування ООН, включаючи системний аналіз, історичний досвід і теоретичні основи. Це дозволяє отримати глибоке розуміння проблем реформування ООН і розробити ефективні рішення.

Конкретні рекомендації щодо реформування ООН, які були сформульовані в роботі, можуть бути використані для обговорення та прийняття рішень у рамках

ООН. Вони також можуть бути використані для просування реформ ООН в міжнародному співтоваристві.

Станом на грудень 2023 року написана робота не була апробована.

Наукова новизна: у роботі пропонуються нові підходи до реформування ООН, такі як розширення повноважень Генеральної Асамблеї, впровадження більш ефективних механізмів для прийняття рішень у Раді Безпеки та збільшення внесків країн-членів ООН. Ці підходи можуть бути використані для розробки більш ефективних реформ ООН.

У цілому робота "Перспективи реформування ООН в контексті глобальних викликів і загроз" є цінним внеском у дослідження реформування ООН. В ній відображена всебічна картина реформування ООН, використані сучасні наукові підходи та запропоновані нові рішення для реформування ООН.

Наукова гіпотеза роботи: ООН може ефективно реформуватися, щоб відповідати глобальним викликам і загрозам, якщо буде проведено ряд реформ, включаючи розширення повноважень Генеральної Асамблеї, впровадження більш ефективних механізмів для прийняття рішень у Раді Безпеки та збільшення внесків країн-членів ООН.

РОЗДІЛ I. НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ З ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Останніми роками гостро постала проблема досліджень проблем міжнародної безпеки.

Спроби створити універсальну систему колективної безпеки почалися після Першої світової війни, коли була створена Ліга Націй, яка намагалася запобігти новим глобальним конфліктам, але не була успішна. У 1945 році Організація Об'єднаних Націй була заснована з метою запобігти повторенню світових воєн та забезпечити світову колективну безпеку. Статут ООН передбачає централізований процес прийняття рішень щодо колективної безпеки та заборону застосування сили в міжнародних відносинах. Проте, загрози безпеці включають не тільки конфлікти між державами, але і інфекційні захворювання, зміну клімату, внутрішні конфлікти, тероризм, та інші форми насильства. Ці загрози можуть бути породжені як державами, так і недержавними суб'єктами, та вимагають усунення на глобальному, регіональному та національному рівнях для забезпечення безпеки людини та держави. [44, с. 135]

У періоді переходу від ХХ до ХХІ століть, сучасна цивілізація пережила незворотні трансформації, що призвели до радикальних змін у світовому устрої та глобальному безпековому просторі. Це викликало глибоку трансформацію сучасної системи міжнародної безпеки, що перебуває під впливом процесів глобалізації. У зв'язку з цим, світова комунікація та технологічна єдність сучасної цивілізації стимулюють світові процеси, що перетинають географічні бар'єри в економічній, виробничій та культурній взаємодії між країнами. Фінансові, торгівельні процеси та міжнародні зв'язки все більше здійснюються в технологічному, а не природному ландшафтному просторі, тобто через інтернет-економіку. У наслідок цих перетворень, в останні двадцять років на світовій арені відбулися значні зміни, які визначатимуть головні напрямки розвитку людства упродовж тривалого часу. Світовий порядок постійно змінюється через глобальні трансформації, що

призводить до появи його нових рис і характеристик. Ці зміни створюють суперечливі тенденції у міжнародних процесах, створюють нові виклики та загрози для міжнародної безпеки. Розвиток країн світу нерозривно пов'язаний із формуванням сучасного глобального простору безпеки та стабільності. [25, с. 104]

Зазвичай, державний суверенітет передбачає контроль певної країни над своєю територією, її незалежність та взаємне визнання іншими державами. В минулому були випадки, коли ці ознаки були відсутні в деяких державах. Незважаючи на це, міжнародна спільнота продовжує наголошувати на важливості суверенітету, не бажаючи послаблювати цей інститут. [34, с. 65]

Однак зараз у науковому дискурсі не існує окремо визначеного поняття, яке б характеризувало міжнародну безпеку. Насамперед це пов'язано з тим, що продовж довгого періоду часу міжнародна безпека була окреслена переважно військовими термінами. Міжнародна безпека визначалася як така система, яка забезпечує мир і усуває війну. Проте визначення поняття міжнародної безпеки перебувало в такому стані до розпаду біполярної системи і початку глобалізації. [7, с. 88]

Зміна визначення міжнародної безпеки на таке: *система відносин між державами, яка заснована на дотриманні загальновизнаних принципів і норм міжнародного права*, - пов'язана з глобалізацією світового співтовариства та зростанням нових загроз, таких як кібератаки, тероризм, кліматичні зміни тощо. Однак, знання про міжнародну безпеку досі залишається важливою складовою для забезпечення стабільності та миру у світі. Дослідження в цій області сприяють вивченню різноманітних політичних, економічних та соціальних факторів, які впливають на міжнародну безпеку.

Останні тенденції у світовому політичному процесі визначають нові магістральні напрями розвитку, що привели до значного розширення категоріального апарату для визначення сучасних уявлень про міжнародну безпеку. На перший план вийшли загрози планетарного масштабу, такі як природні катастрофи, гуманітарні кризи, техногенні ризики тощо. Тому концепція "міжнародна безпека" тепер має більш складну структуру та доповнена багатьма новими складовими, які охоплюють не лише військову,

політичну, економічну та інформаційну безпеку, але також продовольчу, ядерну, технологічну, антитерористичну та інші види безпеки. [7, с. 89]. Кожен з цих компонентів може бути представлений як окремим видом міжнародної безпеки, так і в комплексі з іншими.

Отже, міжнародна безпека є складною і багатогранною проблемою, яка постійно розвивається. Зміни у світовому порядку, глобалізація та нові загрози, такі як тероризм, зміни клімату та кібератаки, призвели до перегляду традиційних уявлень про міжнародну безпеку.

У сучасному світі міжнародна безпека має розглядатися в широкому контексті, який охоплює не лише військові, але й політичні, економічні, соціальні, екологічні та інші аспекти. Ця проблема вимагає комплексного підходу, який включає співпрацю між державами, міжнародними організаціями та громадянським суспільством.

Дослідження проблем міжнародної безпеки є важливим завданням для сучасної науки. Вони сприяють розумінню сучасних загроз та розробці ефективних механізмів їх урегулювання.

З методологічного погляду, такий стан речей спричинив значне розширення інструментів пізнання концепту "міжнародна безпека". Аналіз концептуальних основ міжнародної безпеки передбачає розгляд найбільш впливових методологічних шкіл сьогодення та аналіз поточного стану системи забезпечення міжнародної безпеки щодо практичних проблем світової політики.

Аналізуючи попередні дослідження, можна зробити висновок, що Фукідід вважається основоположником найбільш впливового напрямку в теорії міжнародних відносин - політичного реалізму. У своїй роботі "Історія Пелопоннеської війни" Фукідід активно використовував термінологію сили та її складових для аналізу відносин між державами, що в подальшому було розвинено мислителями Середньовіччя та Нового часу. [7, с. 89]

Теорію міжнародної безпеки, що базується на егоїстичній природі людини та нерівності між державами, було розроблено Т. Гоббсом. Згідно з його висновками, конкуренція, недовіра та бажання матеріального збагачення призводять до постійної війни між державами. Таким чином, сила є єдиним

засобом забезпечення міжнародної безпеки.

Інший науковий напрямок в дослідженні міжнародної безпеки базується на теорії політичної рівноваги, яку активно розглядали Б. Спіноза, Д. Юм та Е. де Ваттель. У цій теорії використовується принцип рівноваги, де кожна нація стежить за тим, щоб інші держави не мали переваги, що забезпечує стабільність у міжнародній системі. Європа розглядалася як політична система, де всі нації пов'язані між собою і мають взаємні інтереси, тому вони повинні забезпечувати рівновагу між собою, щоб уникнути конфліктів.

Аналізуючи методологічні підходи до дослідження міжнародної безпеки можна зробити висновок, що нині існує значна кількість різноманітних теоретичних концепцій, які дозволяють дослідникам вивчати проблеми світової політики. Нинішні дослідники продовжують зосереджуватися на розвитку нових методологічних підходів, які дозволяють більш детально досліджувати різні аспекти міжнародної безпеки, забезпечуючи стабільність та безпеку в міжнародній системі.

Сучасні методологічні засади дослідження міжнародної безпеки, в рамках політичного реалізму, були описані в роботах таких визнаних класиків політології як Р. Нібур, Ф. Шуман, Дж. Кеннан, К. Томсон, Г. Кіссінджер та інших. Однак найбільший вплив на розвиток цієї методології здійснив Г. Моргентау. Згідно з його дослідженнями, міжнародні відносини - це арена гострого протистояння між державами, в якій кожна з них прагне збільшити свій потенціал влади та зменшити вплив інших. Під терміном "влада" розуміється не лише військовий та економічний потенціал держави, а й її гарантії безпеки та процвітання, престижу, можливостей розповсюдження своїх ідеологічних настанов та духовних цінностей. Здобуття та збереження влади можливі лише за допомогою ефективною військовою стратегією або дипломатією. У сучасних умовах більшість держав, зокрема ті, що мають міцний військовий потенціал, віддають перевагу використанню дипломатичних механізмів для поширення свого впливу на міжнародній арені. [7, с. 90]

Сучасна міжнародна система характеризується транснаціоналізацією міжнародних відносин, що передбачає зростання активності недержавних

учасників в межах кількох держав. Це спричинило виникнення транскордонних безпекових проблем, які пов'язані з послабленням або відміною державного контролю на кордонах, збільшенням співпраці між бізнес-структурами, соціальними інститутами та окремими особами в різних країнах. Ідентифікація загроз безпеці держави є відносно простою задачею, але розробка методів та інструментів протидії цим загрозам є складною через їх комплексний та взаємодоповнюючий характер. Крім того, вплив цих загроз впливає на звичні колізії національної чи міждержавної безпеки. Глобалізаційні процеси та інформаційно-комунікативна революція дозволяють організаціям та суспільним інститутам розширювати свої можливості, але також відкриваються широкі можливості для деструктивного впливу на суспільство. [58, с. 6-7].

Отже, транснаціоналізація характеризується активізацією діяльності недержавних акторів в межах кількох держав, що призводить до транскордонних безпекових проблем. Для протидії таким загрозам необхідно розробляти відповідні методи та інструментарій, оскільки ці загрози є взаємопов'язаними та взаємодоповнюючими. Також, глобалізаційні процеси та інформаційно-комунікативна революція відкривають широкі можливості як для позитивного, так і для деструктивного впливу на розвиток суспільства.

З точки зору традиційного підходу, полягає в аналізі історичного досвіду реформування ООН, виявленні успішних і невдалих реформ, а також причин їхніх успіхів і невдач. Цей підхід дозволяє розробити більш ефективні реформи ООН, військово-політичного розуміння категорії безпеки можна виділити три основні моделі режимів безпеки будь-якого регіону в сучасному світі. Ці моделі включають режим загальної безпеки, режим колективної безпеки та режим безпеки на засадах співробітництва.

Нетрадиційний підхід у дослідженні реформування ООН полягає в використанні нових методів і підходів, які не були використані раніше в цьому дослідженні. Цей підхід дозволяє отримати нові знання і розуміння проблем реформування ООН.

Концепція загальної безпеки з'явилася через відсутність перспектив про роль і місце збройних сил у міжнародних відносинах, особливо в зв'язку з

усвідомленням негативних наслідків використання ядерної зброї.

В міжнародній безпеці виділяються два компоненти: універсальна та регіональна безпека, які забезпечуються більшістю держав світу або регіону. Це пояснює використання терміну "колективна безпека". У межах ООН діє універсальна система забезпечення міжнародної безпеки, очолювана Радою Безпеки. Тільки Рада Безпеки може встановити факт агресії та вжити комплекс заходів, що можуть включати застосування збройної сили, проти держави-агресора. Головну відповідальність за підтримання миру та безпеки на планеті несе Рада Безпеки ООН. [44, с. 136].

Отже, в науковій літературі виділяються два види міжнародної безпеки - універсальна та регіональна, які забезпечуються більшістю держав світу або регіону. Рада Безпеки ООН, що є головним органом відповідальним за збереження миру та безпеки на планеті, очолює універсальну систему забезпечення міжнародної безпеки.

Останнім часом в міжнародному праві все більше використовується термін "безпека людини", зміст якого було обговорено та визначено главами держав та урядів під час Всесвітнього саміту 2005 року. У підсумковому документі було зазначено, що всі люди повинні мати можливість розкривати свій потенціал та користуватися всіма своїми правами без страху і потреби.

У сучасному світі все більше визнається необхідність розширення парадигми глобальної безпеки. Сьогодні поняття глобальної міжнародної безпеки включає в себе не лише військову та політичну безпеку, але й безпеку продовольства, екології, космосу, інформації та інші види безпеки[44, с. 136].

Інформаційна парадигма глобального розвитку відображає нові закономірності формування сучасної системи міжнародних відносин. Ця трансформація вимагає вдосконалення політики забезпечення міжнародного миру і стабільності, особливо у сфері інформації і комунікацій.

Одним із аспектів цього вдосконалення є модернізація політики міжнародних організацій щодо інформаційної безпеки.

Основним завданням цих організацій є протидія новітнім інформаційним загрозам відповідно до своїх статутних повноважень як універсальні міжнародні платформи для формування консенсусу у вирішенні

актуальних безпекових проблем.

У контексті цих нових викликів і потреб необхідно розглянути наступне:

1. Співробітництво та діалог: Міжнародні організації повинні сприяти багатосторонньому співробітництву та діалогу між різними акторами у глобальному просторі. Це дозволяє враховувати різні погляди та інтереси і знаходити компромісні рішення.

2. Протидія інформаційним загрозам: Організації повинні мати ефективні механізми для протидії новітнім інформаційним загрозам, таким як кібератаки, дезінформація, кібершпигунство та інше. Це може включати спільні зусилля з розробки імунітету до таких загроз, обмін інформацією та взаємодопомогу в розслідуванні подібних інцидентів.

3. Роль універсальних міжнародних платформ: Міжнародні організації повинні виступати як універсальні міжнародні платформи, де країни можуть зібратися, обговорити актуальні безпекові проблеми і досягти консенсусу. Вони повинні мати відповідні повноваження і ресурси для здійснення своїх функцій.

4. Забезпечення інформаційної безпеки: Організації повинні приділяти особливу увагу захисту інформації та комунікаційних систем від кіберзагроз і несанкціонованого доступу. Вони повинні сприяти розробці стандартів інформаційної безпеки та впровадженню ефективних заходів захисту.

Усі ці аспекти вказують на необхідність вдосконалення політики міжнародних організацій щодо інформаційної безпеки. Це допоможе забезпечити міжнародний мир і стабільність в умовах зростаючих інформаційних загроз та глобальної парадигми, що постійно змінюється. [32, с. 107].

Для визначення факторів, що впливають на стан міжнародної економічної безпеки, можна також скористатись підходами, запропонованими авторитетними міжнародними організаціями, наприклад, Всесвітнім економічним форумом (ВЕФ). Ця організація щорічно публікує аналітичні звіти про глобальні ризики, визначення яких дозволяє систематизувати основні фактори впливу на міжнародну економічну безпеку за визначеними категоріями. [32, с. 124].

Практичне трактування сучасної міжнародної миротворчості є неоднозначним: з одного боку, миротворчі місії виступають як важливий дипломатичний та воєнно-політичний процес, що легітимно реагує на міжнародні проблеми, а з іншого - ці місії можуть спричиняти втручання у внутрішні політичні проблеми регіону. Ефективність таких місій залежить від співвідношення інтересів провідних держав світу на міжнародній арені, тому перед міжнародним співтовариством стоїть важлива проблема -наскільки доцільно перетворювати примусові заходи на складову частину процесу подолання конфлікту. [20, с. 171 -172].

Думки щодо ефективності миротворчих місій розходяться. З одного боку, їх можна розглядати як важливий дипломатичний та воєнно- політичний інструмент, який легітимно реагує на міжнародні кризові ситуації. З іншого боку, миротворчі місії можуть стати втручанням у внутрішньополітичні проблеми регіону, а їх ефективність залежить від співвідношення інтересів провідних світових держав на міжнародній арені. Міжнародне співтовариство стикається зі значною проблемою: наскільки ефективно та раціонально можна інтегрувати примусові заходи в процес вирішення конфлікту. У теорії міжнародних відносин використовують певні теоретичні парадигми в залежності від досліджуваних проблем. Серед експертів міжнародної політики немає консенсусу щодо кількості оптимальних методологічних підходів. Однак підходи відіграють роль у науковому пізнанні, вони мають власну історичну перспективу, ціннісну орієнтацію та внутрішню структуру. У політологічному дослідженні підходи використовують для теоретичного аналізу, класифікації та узагальнення фактів, подій та процесів міжнародних відносин. Серед провідних є соціальний конструктивізм, а також ідеалізм, реалізм, модернізм і глобалізм, які мають свої антагоністичні відносини.

Соціальний конструктивізм: цей підхід розглядає соціальні явища як продукт спільної конструкції та взаємодії між людьми. Вона підкреслює роль соціальних норм, цінностей, культурних уявлень та взаємодії у формуванні нашого розуміння світу. Конструктивізм підкреслює важливість соціальних контекстів та інтерпретації соціальної дійсності.

Ідеалізм: Ця підхід акцентує увагу на ролі ідей, ментальних конструкцій

та свідомості у визначенні соціальних явищ. Ідеалісти вважають, що ідеї та цінності впливають на наше сприйняття світу та формування суспільства. Вони вірять, що ідеї можуть мати незалежний вплив на матеріальну дійсність.

Реалізм: Цей підхід фокусується на об'єктивних фактах та матеріальних умовах, які визначають соціальні явища. Реалісти підкреслюють значення фактів, наукового підходу та емпіричних даних у вивченні суспільства. Вони стверджують, що соціальна дійсність існує незалежно від нашої свідомості про неї.

Модернізм: Ця підхід був популярний в 20-му столітті і акцентується на прогресі, раціоналізації та змінах у суспільстві. Модерністи вірять у можливість досягнення соціального прогресу через технологічний розвиток та інновації. Вони підтримують ідею раціонального планування і контролю в суспільстві.

Глобалізм: Цей підхід зосереджений на процесах глобалізації і міжнародних взаємозв'язках. Глобалісти вважають, що світ стає все більш зв'язаним, і що глобальні проблеми та виклики потребують колективних рішень та співпраці. Вони підкреслюють важливість міжнародних інституцій, економічних та політичних об'єднань у вирішенні глобальних проблем.

У межах транснаціональних досліджень стали досить популярними дві провідні концепції: функціоналізм та нефункціоналізм.

Функціоналізм і нефункціоналізм є двома провідними концепціями в рамках транснаціональних досліджень. Зміст кожної з цих концепцій:

1. Функціоналізм:

Функціоналізм є теоретичним підходом, що походить з соціології і антропології, і використовується для пояснення соціальних явищ і систем. Основна ідея функціоналізму полягає в тому, що кожна соціальна структура або явище виконує певну функцію в системі, і ця функція сприяє стабільності та збереженню суспільства. Функціоналісти розглядають суспільство як систему, в якій різні частини взаємодіють із собою, виконуючи певні функції, що сприяють збереженню та розвитку цілого.

Згідно з функціоналізмом, кожна соціальна структура або явище може мати як маніфестні (очевидні) функції, так і латентні (приховані) функції.

Маніфестні функції - це очевидні і намічені цілі, які служать певним потребам у системі. Наприклад, уряд може мати маніфестну функцію забезпечувати порядок і безпеку. З іншого боку, латентні функції - це непередбачені наслідки або наслідки, які не обговорюються як мета системи, але виникають в результаті її функціонування. Наприклад, уряд також може мати латентну функцію підтримувати нерівність або зберігати існуючий соціальний порядок.

2. Неофункціоналізм:

Неофункціоналізм є модернізованою версією функціоналізму і виник у відповідь на критику та обмеження оригінальної концепції. Він зберігає основні принципи функціоналізму, але враховує нові соціальні, політичні та економічні реалії сучасного світу. Неофункціоналізм акцентує увагу на системних взаємозв'язках і впливі глобалізації на соціальні явища.

У неофункціоналізмі важливу роль відіграє поняття "функціональних просторів". Функціональні простори - це глобальні регіони, культури, економічні системи, які взаємодіють із суспільством та іншими функціональними просторами. Зміна в одному функціональному просторі може мати вплив на інші, і неофункціоналізм стверджує, що необхідно вивчати ці взаємозв'язки для зрозуміння сучасних глобальних проблем і явищ.

У відмінності від класичного функціоналізму, неофункціоналізм додає увагу до аналізу влади, конфліктів та нерівності в суспільстві. Він визнає, що соціальні структури і функції можуть бути піддані політичним маніпуляціям і призводити до конфліктів і нерівності.

Отже, функціоналізм і неофункціоналізм є теоретичними підходами, що допомагають розуміти соціальні явища та системи у транснаціональному контексті. Функціоналізм більше спрямований на пояснення стабільності і збереження соціуму, тоді як неофункціоналізм враховує політичні та глобальні аспекти, а також роль конфліктів і нерівності у суспільстві.

Пізніше розвиток політологічної теорії характеризувався появою глобалістської парадигми, яка в основному ґрунтується на прагматичній спрямованості в англосаксонській науковій школі. Наприкінці минулого століття глобалізаційна парадигма стала домінантною та активно використовується у дослідженнях процесів розвитку міжнародних

організацій. В залежності від ідеологічних, політичних, культурологічних або релігійних спрямувань, змінюються трактування суті викликів і загроз міжнародній безпеці. Сучасна світобудова переживає структурні зміни, що дають підстави твердити про вступ людства в якісно нову стадію розвитку. [31, с. 8-9].

Можна зробити висновок, що в теорії міжнародних відносин існують різні теоретичні парадигми, які використовуються для аналізу фактів, подій та процесів у міжнародних відносинах.

Для дослідження цієї проблематики я обрала соціальний конструктивізм як основний методологічний підхід. Соціальний конструктивізм вважає, що соціальна реальність утворюється шляхом спільних уявлень, норм, цінностей та інтерпретацій. Він акцентує увагу на взаємодії між суб'єктами та соціальними конструкціями, які впливають на формування міжнародних відносин.

Соціальний конструктивізм дозволяє аналізувати, як ідеї, вірування та інституції впливають на формування міжнародних структур і процесів. Це може включати вивчення ролі мови, ідентичності, культури та інших соціальних факторів у формуванні політичних рішень, дипломатичних відносин та міжнародних угод.

Дослідження з використанням соціального конструктивізму можуть сприяти кращому розумінню того, як взаємодії міжнародних акторів, таких як держави, міжнародні організації та неурядові організації, впливають на формування світового порядку та міжнародних відносин. Вони також можуть розкрити, які ролі відводяться різним акторам, як вони сприймають одне одного та як формуються спільні норми і цінності.

Соціальний конструктивізм також може бути корисним для розуміння міжнародних конфліктів, миротворчих процесів та формування глобальних коаліцій. Він дозволяє аналізувати, як соціальні стереотипи, уявлення та переконання впливають на сприйняття та взаємодію акторів у міжнародному політичному просторі.

Оскільки соціальний конструктивізм постає як альтернатива реалізму та ідеалізму, він може привнести нові погляди у подальші дослідження питань

забезпечення глобальної безпеки та допомогти розкрити аспекти міжнародних відносин, які можуть бути недостатньо висвітлені за традиційними підходами.

У даному розділі магістерської роботи були розглянуті теоретико-методологічні засади роботи. Основною метою підрозділу було визначення теоретичних основ та методологічних підходів, які лягли в основу проведення дослідження.

У процесі вивчення літературних джерел та наукових досліджень були розглянуті основні теоретичні концепції, що стосуються предмету дослідження. Аналіз наукової літератури дав змогу сформулювати теоретичну базу дослідження, відповідно до якої були сформульовані гіпотези та завдання роботи.

Також були розглянуті методологічні аспекти дослідження, зокрема вибір методів, процедур та інструментарію для збору та аналізу даних. Аналіз різних методологій дав змогу обрати найбільш відповідні для даного дослідження та визначити оптимальний підхід до його проведення.

Міжнародні організації поділяються на глобальні, міжрегіональні, регіональні та субрегіональні, в залежності від їх географічного масштабу. Глобальні організації мають широке територіальне представництво членів та значний вплив на глобальний розвиток людства, як приклади можна назвати ООН, ЮНЕСКО та МАГАТЕ. Міжрегіональні організації об'єднують представників різних географічних просторів за критеріями членства, такими організаціями є, наприклад, СНД, ГУАМ, НАТО та інші. Регіональні організації, як міждержавні, так і неурядові, обмежують коло учасників певним регіоном, при цьому поняття "регіон" може включати і певний соціально-політичний зміст. Прикладами регіональних міждержавних організацій є Організація африканської єдності (трансформована в Африканський союз), ЄС, НАФТА, ЄБРР, а регіональні неурядові організації можуть включати Європейську конфедерацію профспілок. Окремо виділяють субрегіональні організації, такі як Бенілюкс та Вишеградська четвірка.

Міжнародні організації також можна поділити на міждержавні та неурядові в залежності від їх складу та юридичного статусу. Міждержавні

організації формуються на основі офіційних урядових угод між країнами та можуть бути двосторонніми або багатосторонніми. У роботі міждержавних організацій беруть участь офіційні представники урядів країн, які відстоюють позицію свого уряду. Неурядові організації складаються з членів, які можуть бути як індивідуальними, так і колективними суб'єктами, що не представляють офіційні позиції своїх урядів. Члени таких організацій не мають повноважень відстоювати офіційні позиції уряду і можуть діяти в інтересах своїх членів, виражаючи свої власні переконання та точки зору.

Однією з основних рис сучасної міжнародної системи є значне збільшення числа акторів на глобальному рівні, до яких належать міжнародні міжурядові та неурядові організації, транснаціональні корпорації, антиглобалістські рухи та злочинні організації. Ці процеси вплинули на міжнародні відносини через глобалізацію, яка означає зростання взаємозалежності між державами та суспільствами на різних рівнях, а також з демократизацією суспільного життя. [49, с. 138-139].

Прихильники теорії гуманітарного втручання вважають, що держава не завжди може забезпечити безпеку своїм громадянам в умовах насильства та тероризму, і тому національна безпека має поступитися "людській безпеці".

Сьогодні багато дослідників вважають питання людської безпеки одним з найважливіших пріоритетів розвитку міжнародних відносин. Термін "безпека людства" охоплює різні концепції та теорії, пов'язані зі сталим гуманітарним та соціальним розвитком, стандартами життя, особистою безпекою та безпекою груп (національної, релігійної тощо), мирним вирішенням та запобіганням конфліктів. Щоб ефективно використовувати концепції безпеки людства, суспільства та соціальної безпеки, необхідно докласти інтелектуальні зусилля для їх узагальнення та об'єднання в комплексну, всеохоплюючу та взаємодіючу концепцію. Ця концепція повинна бути внутрішньо узгодженою та готовою впоратися зі складними завданнями, що виникають у процесі захисту основних інтересів людства. [49, с. 140]

На сьогодні вже було розроблено багато концепцій миру, більшість з яких спрямовані на досягнення мінімалістичної версії миру в короткостроковій перспективі. Це призводить до того, що на практичному

рівні мир розглядається як фіксований факт, який треба просто реалізувати, якщо з'явиться відповідна можливість. Відповідно до логіки неолібералів та школи Peace and Conflict Studies, короткостроковий мир має бути замінений на мир в довгостроковій перспективі, який будується та підтримується за загальноприйнятою "формулою".[42, с. 92]

Також для дослідження питань міжнародної безпеки використовується системний аналіз в політичній науці для дослідження механізмів регіональної безпеки та розробки її окремих компонентів, зосереджуючи увагу на державно-політичних інститутах та системі забезпечення національної безпеки, включаючи військово-політичні, соціально-економічні, соціально-культурні та політико-інституційні аспекти. В період "холодної війни" більшість запропонованих теорій не мали практичного пояснення, що відповідало реаліям ядерного протистояння, тому дослідження зосереджувалися на пошуку доказів, що прихильність ідеалам миру залежить від природи окремих громадянських суспільств. З початком європейської політико-економічної інтеграції, західні експерти стали надавати більшу увагу економічним чинникам. На початку "холодної війни" К. Дойч запропонував концепцію "співтовариства безпеки", аргументуючи необхідність створення групи держав, які досягнуть значного рівня інтеграції. Пізніше ця концепція еволюціонувала в теорію "безпеки для всіх", яку висунув колишній прем'єр-міністр Швеції У. Пальме.

Після закінчення "холодної війни" виникли проблеми, що вимагали нових рішень, тому була запропонована концепція "кооперативної безпеки". Це було пов'язано зі зростаючою взаємозалежністю країн у зв'язку з глобалізацією та зростанням кількості претендентів на монополію в міжнародній політиці. Загалом можна говорити про дві різні концепції, одна з яких була названа "партиципативною" безпекою, де брали участь усі зацікавлені держави, а друга була обмежена доволі вузьким колом країн-членів. Надалі була створена концепція "демократичного миру", яка передбачає, що демократичні країни, де уряди обираються народом зобов'язані віддавати перевагу мирному вирішенню конфліктів. Забезпечення європейської безпеки вимагає діалектичного зв'язку між національною та

міжнародною безпекою, який проявляється у процесах еволюції регіональної безпеки у бік універсальної, глобальної безпеки. [31, с. 9-10]

Отже, системний аналіз був використаний в політичній науці для дослідження механізмів регіональної та міжнародної безпеки, включаючи різні аспекти державно-політичних інститутів та систем забезпечення національної безпеки. Також існують різні концепції безпеки, які виникали на різних етапах, включаючи "співтовариство безпеки", "безпеку для всіх" та "демократичний мир". Нарешті, існує необхідність діалектичного зв'язку між національною та міжнародною безпекою для забезпечення європейської безпеки.

Сьогодні, найбільш поширеними визначеннями міжнародної безпеки є наступні: перше - це система міжнародних відносин, яка базується на дотриманні загально визнаних принципів та норм міжнародного права, і виключає вирішення спірних питань та конфліктів між державами з використанням сили або її загрози; друге - це система міжнародних відносин, яка базується на дотриманні всіма державами визнаних принципів та норм міжнародного права, що забороняє вирішення конфліктів між державами за допомогою застосування сили або загрози її використання; третє передбачає систему міжнародних договорів та угод, яка гарантує збереження світового миру на основі визнання суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності кордонів держав, а також відмови від застосування сили або загрози її використання при вирішенні міжнародних конфліктів. [24, с. 38]

У галузі соціальних наук , поняття національної безпеки пов'язується з такими категоріями, як "національні інтереси", "суверенітет держави", "територіальна цілісність", "недоторканість кордонів", "невтручання у внутрішні справи", "культура миру", "порядок", "згода", "стабільність", "солідарність", "діалог", "терпимість", "загроза", "криза", "конфлікт" та "війна". Вони взаємодіють та мають взаємозв'язок із поняттям національної безпеки, охоплюючи спільне проблемне поле та визначаючи ключові аспекти відповідного наукового дискурсу.

Існують різні визначення поняття міжнародна організація одне з них визначає міжнародну організацію як стабільну форму міжнародних відносин,

в якій є членами принаймні три держави, узгоджені цілі, компетенцію діяльності, власні органи та інші організаційні інституції. У свою чергу, Ш. інше звучить так : міжнародні організації характеризуються трьома основними ознаками: політичною волею до співпраці, постійним апаратом, що забезпечує послідовний розвиток організації та автономністю компетенцій і процедур прийняття рішень. З цього випливає, що політична воля визначає діяльність міжнародних організацій, а розвинена інституційна структура є необхідною для реалізації їх діяльності на міжнародній арені.

У своїй публікації з 1995 року [33, с. 7], Г. Костенко зауважив, що поняття міжнародної безпеки не є ідентичним поняттю національної безпеки, яка є простою сумою національних безпек держав світу. Міжнародну безпеку не можна розглядати як ситуацію, що коли окремі держави світу досягають гарантованого стану безпеки, це сприяє досягненню загального миру та стабільності в світі. За досвідом групи науковців Національного інституту проблем міжнародної безпеки, якою керував О. С. Власюк, стверджується, що сучасна система міжнародної безпеки є історичним продуктом, пов'язаним з розвитком міжнародних процесів у сфері безпеки, а також відтворює безпекові реалії ХХ століття. Оцінка дієздатності системи міжнародної безпеки та прогнозування шляхів її подальшого розвитку належать до найважливіших функцій держави, її здатності адекватно оцінювати ситуацію та проводити реалістичну внутрішню та зовнішню політику. [29, с. 84].

Також питання поняття міжнародної безпеки відображено у сучасних офіційних документах, публіцистиці та науковій літературі широко використовується термін "глобалізація". Хоча в книзі Т. Фрідмена не наводиться формального визначення глобалізації, він описує її як "єдину силу, яка домінує так сильно, що створює всеосяжні рамки для всіх інших сил, яка є сутністю сучасних міжнародних відносин". У своїй теорії "золотої арки", Фрідмен пов'язує економічну глобалізацію з міжнародною безпекою, стверджуючи, що вона може запобігати конфліктам. Він вважає, що глобалізація є шляхом до збереження миру, оскільки країни, що зв'язані між собою економічними ланцюгами, якщо відбудеться війна між ними, то наслідки будуть дуже серйозні і призведуть до значних втрат.. Цей аргумент

був вперше сформульований Н. Енджелом ще у 1910 році і мав бути дискредитований після Першої світової війни, однак, як бачимо, цього не сталося.

Проте, теорія "золотої арки" має свої обмеження і не може бути універсальною, оскільки не стосується країн, де середній клас не може підтримувати закусочні Макдональдс. Такий аргумент вказує на те, що не завжди розвиток економіки автоматично призводить до розширення споживчої бази для всіх видів товарів і послуг. Крім того, ця теорія не застосовна до всіх країн, наприклад, Сполучених Штатів або Російської Федерації. Її застосовність може залежати від ряду факторів, і вона не обов'язково відображає ситуацію у всіх країнах однаково. Факторами можуть виступати: культурні відмінності, економічна різниця, конкуренція на ринку, цінова чутливість, місцева економічна ситуація. В будь-якому разі, глобалізація залишається важливим явищем, що впливає на розвиток сучасного світу.

Глобалізація - це процес, який змінює просторову організацію світу та його регіонів, соціальні відносини та взаємодії. Це оцінюється залежно від тривалості, інтенсивності, швидкості та впливу на міжконтинентальні або міжрегіональні потоки та структури взаємодій та проявів влади. Ці потоки вказують на переміщення фізичних та інформаційних об'єктів через простір і час, а структури відображають стійкі взаємодії між різними незалежними агентами, точками зустрічі дій або центрами влади, що відповідають певним моделям. Зростання інтенсивності, швидкості та масштабів впливу цих процесів в останні десятиліття дозволяє нам характеризувати сучасність як епоху глобалізації, яка відрізняється від попередніх епох, в яких також відбувалися глобальні процеси. [45, с. 8-10]

Для знаходження взаємозв'язків між глобалізацією та міжнародною безпекою необхідно виділити основні тенденції. За визначенням директора програми безпекових досліджень Б. Позена, глобалізацію можна вважати всесвітнім поширенням капіталізму, інтенсифікацією міжнародної торгівлі, поширенням виробництва, інвестицій та фінансів. Глобалізація призводить до зменшення міждержавних бар'єрів та розвитку засобів транспортування

товарів та інформації, що зміцнює зв'язки між країнами, а також створює нові конфлікти. Глобалізація є об'єктивним процесом, який залежить не тільки від глобалізаторів, але і від інших факторів, і може бути обмежений або затриманий ними. [25, с. 105]

Отже, глобалізація є складним процесом, який впливає на зовнішню та безпекову політику держав, у тому числі на політику США. Розповсюдження глобалізації стало можливим завдяки знищенню старих політичних бар'єрів і покращенню засобів транспортування товарів та людей, а також завдяки розвитку інформаційних технологій. Однак, глобалізація може загострювати старі протиріччя між державами та спричинити нові, що потребує уваги у плануванні політики міжнародної безпеки.

Існують різні точки зору щодо ролі міжнародних організацій у збереженні миру та безпеки. Деякі вважають, що міжнародні організації є відображенням інтересів держав і не можуть задовольнити того, що від них очікується. Інші підтримують думку про користь позитивної ролі міжнародних організацій у сприянні співпраці, а також миру та безпеці.

Згідно з конструктивізмом, міжнародні організації мають позитивну роль. Вони відіграють важливу роль не лише у регулюванні поведінки різних державних утворень, але й у модифікації їх ідентичності. Крім того, міжнародні організації, обмежуючи інтереси держав та вводячи нові норми поведінки, контролюють держави, щоб вони не відхилялися від міжнародної співпраці.

Отже, конструктивісти вважають, що міжнародні організації мають позитивний вплив на збереження миру та безпеки, зокрема, на сприяння демократизації держав-членів та підтримку мирного урегулювання конфліктів. Крім того, вони вважають, що міжнародні організації можуть змінювати ідентичність та інтереси держав і спрямовувати їх дії на співпрацю, навіть коли це не забезпечує досягнення їх власних інтересів.

У цілому, прихильники конструктивізму вважають, що міжнародні організації мають важливу роль у збереженні миру та безпеки, адже вони змінюють ідентичність та інтереси держав, створюють міжнародні норми та змушують держави співпрацювати. Однак, інші теорії, такі як неореалізм та

неолібералізм, мають відмінні підходи до ролі міжнародних організацій у збереженні миру та безпеки.

Підхід неолібералів є таким: вони вважають, що міжнародні організації відіграють важливу роль у сприянні співпраці та стабільності між державами. На думку неолібералів, держави мають зацікавленість у максимізації своїх вигод, незалежно від своїх конкурентів, що є важливим для сприяння співпраці між державами та забезпечення взаємної вигоди. Неоліберали вважають, що міжнародні організації можуть бути корисними для забезпечення колективної безпеки та сприяння співпраці між державами. Вони бачать роль організацій у поширенні співпраці, в моніторингу виконання угод та у покаранні тих, хто порушує домовленості. Таким чином, можна зробити висновок, що неоліберали вірять у важливість міжнародних організацій для забезпечення співпраці та стабільності між державами.

Згідно бачення неореалістів, міжнародні організації виникають на підґрунті інтересів держав та є засобом для досягнення їх власних цілей. Організації не можуть самостійно функціонувати та відігравати визначну роль у підтримці міжнародного миру та безпеки. Неореалісти вважають, що держави максимізують свої вигоди, тобто своє благополуччя, незалежно від своїх конкурентів, тому співпраця та колективна безпека можливі лише в умовах, коли держави зосереджуються на досягненні абсолютних вигод. Неореалісти песимістично ставляться до можливості міжнародної співпраці та вірять, що держави співпрацюють лише тоді, коли це вигідно для них. Тому вони вважають, що міжнародні організації можуть існувати лише тоді, коли вони дозволяють державам слідувати своїм власним інтересам та отримувати вигоди порівняно з іншими державами. Загалом, неореалісти недооцінюють важливість міжнародних організацій і не вірять у їхню роль у збереженні міжнародного миру та безпеки. [6, с. 347-348]

Отже в цій частині магістерської роботи були представлені ключові теорії та дефініції, які використовуються при дослідженні проблем глобальної безпеки. Аналізуючи важливі концепції та теоретичні підходи, ми зрозуміли, що глобальна безпека є складним та багатогранним явищем, що вимагає системного підходу до вивчення та розуміння.

Також було розглянуто концепцію безпеки в широкому розумінні, включаючи традиційні аспекти безпеки, такі як військова безпека та безпека держав, а також непередбачувані виклики, такі як глобальні пандемії, кліматичні зміни та кібербезпека.

У цій частині дослідження будуть розглянуті та проаналізовані ключові джерела, що використовувалися при дослідженні проблематики міжнародної безпеки та ролі ООН у забезпеченні миру та стабільності у світі.

Зокрема, джерела були систематизовані за методами дослідження. До теоретичних досліджень можна віднести такі джерела:

- "ООН та сучасні виклики і загрози міжнародній спільноті та безпеці в умовах глобалізації" (2011) І. Г. Біласа
- "Теорії ролі міжнародних організацій у забезпеченні миру і безпеки" (2019) К. Саліма
- "Еволюція концепції міжнародної безпеки" (2019) В. Шамраєвої
- "Роль міжнародних організацій у забезпеченні міжнародної безпеки" (2015) О. В. Коломійця
- "Міжнародні механізми запобігання та розв'язання конфліктів" (2018) О. М. Ільєнка

Ці джерела досліджують теоретичні аспекти теми "Перспективи реформування ООН в контексті глобальних викликів і загроз". Вони аналізують такі питання, як: Еволюція концепції міжнародної безпеки; Роль міжнародних організацій у забезпеченні міжнародної безпеки; Міжнародні механізми запобігання та розв'язання конфліктів

Ці дослідження носять абстрактний характер і не присвячені конкретному конфлікту чи кризовій ситуації. Вони узагальнюють теоретичні підходи до вивчення міжнародної безпеки та ролі ООН у цьому процесі.

До прикладу, стаття І. Г. Біласа "ООН та сучасні виклики і загрози міжнародній спільноті та безпеці в умовах глобалізації" аналізує еволюцію концепції міжнародної безпеки та сучасні виклики та загрози міжнародній безпеці. Авторка розглядає такі виклики та загрози, як військові конфлікти, тероризм, екологічні катастрофи та криза біженців.

Стаття К. Саліма "Теорії ролі міжнародних організацій у забезпеченні

миру і безпеки" досліджує теоретичні підходи до вивчення ролі міжнародних організацій у забезпеченні миру і безпеки. Автор розглядає такі підходи, як функціональний, нормативний та реалістичний.

Стаття В. Шамраєвої "Еволюція концепції міжнародної безпеки" аналізує еволюцію концепції міжнародної безпеки від її зародження до сучасності. Авторка розглядає такі етапи еволюції концепції міжнародної безпеки, як класичний, посткласичний та постмодерний.

Книга О. В. Коломійця "Роль міжнародних організацій у забезпеченні міжнародної безпеки" досліджує роль міжнародних організацій у забезпеченні міжнародної безпеки. Автор розглядає такі аспекти ролі міжнародних організацій у забезпеченні міжнародної безпеки, як запобігання конфліктам, їх розв'язання та відновлення миру.

Книга О. М. Ільєнка "Міжнародні механізми запобігання та розв'язання конфліктів" досліджує міжнародні механізми запобігання та розв'язання конфліктів. Автор розглядає такі механізми запобігання конфліктам, як політичні, економічні та військові. Він також розглядає такі механізми розв'язання конфліктів, як переговори, мирні угоди та міжнародне правосуддя.

Всі ці джерела є важливими для теоретичного розуміння теми "ООН та міжнародна безпека". Вони дають можливість ознайомитися з основними теоретичними підходами до вивчення цієї теми та сформуванню власної теоретичної позиції.

До емпіричних досліджень я віднесу такі джерела:

- "Реформування Ради Безпеки ООН у період однополярності (1991-2001 рр.)" (2020) В. Машченка
- "Питання реформування ради безпеки ООН: пропозиції, проблеми та перспективи" (2017) С. В. Тютюнника та В. Я. Балюка
- "Сучасні проблеми міжнародної безпеки" (2014) О. Є. Пилипенка
- "Російсько-українська війна як фактор порушення та еволюції світової безпекової рівноваги" (2023) О. П. Іваницької
- "Проблеми й шляхи трансформації ООН у контексті російсько-української війни" (2022) Я. О. Мельник та О. М. Чальцевої

Ці джерела досліджують практичні аспекти теми "ООН та міжнародна безпека". Вони аналізують такі питання, як: Реформування Ради Безпеки ООН; Ефективність діяльності ООН у забезпеченні міжнародної безпеки; Нові виклики та загрози міжнародній безпеці.

Ці дослідження носять конкретний характер і присвячені конкретному конфлікту чи кризовій ситуації. Вони ґрунтуються на емпіричних даних, таких як статистичні показники, аналітичні звіти, інтерв'ю з експертами тощо.

До прикладу, стаття В. Машченка "Реформування Ради Безпеки ООН у період однополярності (1991-2001 рр.)" аналізує спроби реформування Ради Безпеки ООН у період однополярності. Автор розглядає такі пропозиції щодо реформування Ради Безпеки, як розширення складу Ради, внесення змін до процедури голосування та надання постійних членств у Раді іншим країнам.

Стаття С. В. Тютюнника та В. Я. Балюка "Питання реформування ради безпеки ООН: пропозиції, проблеми та перспективи" аналізує основні пропозиції щодо реформування Ради Безпеки ООН. Автори розглядають такі проблеми реформування Ради Безпеки, як розширення складу Ради, внесення змін до процедури голосування та забезпечення ефективності роботи Ради.

Стаття О. Є. Пилипенка "Сучасні проблеми міжнародної безпеки" аналізує сучасні виклики та загрози міжнародній безпеці. Автор розглядає такі виклики та загрози, як військові конфлікти, тероризм, екологічні катастрофи та криза біженців.

Стаття О. П. Іваницької "Російсько-українська війна як фактор порушення та еволюції світової безпекової рівноваги" аналізує вплив російсько-української війни на світову безпеку. Авторка розглядає такі наслідки російсько-української війни, як зростання ризиків ескалації конфлікту, порушення принципів міжнародного права та формування нової геополітичної реальності.

Стаття Я. О. Мельник та О. М. Чальцевої "Проблеми й шляхи трансформації ООН у контексті російсько-української війни" аналізує вплив російсько-української війни на ООН. Автори розглядають такі наслідки російсько-української війни для ООН, як зростання ролі ООН у забезпеченні міжнародної безпеки, необхідність реформування ООН та посилення її ролі у

вирішенні конфліктів.

Всі ці джерела є важливими для емпіричного розуміння теми "ООН та міжнародна безпека". Вони дають можливість ознайомитися з фактичними аспектами цієї теми та сформуванню власну позицію щодо її актуальних проблем.

Окрему увагу варто приділити праці Халеда Саліма "Theories on the role of international organizations in maintaining peace and security. Ця праця Халеда Саліма є важливим джерелом, що досліджує роль міжнародних організацій у забезпеченні миру та безпеки у світі. Автор використовує аналіз існуючих теоретичних концепцій та наукових досліджень, а також приклади практичної діяльності міжнародних організацій у кризових ситуаціях.

У розділі, присвяченому дослідженню ролі міжнародних організацій у забезпеченні стабільності та безпеки у різних регіонах світу, автор звертає увагу на Близький Схід, Африку та Європу. Він аналізує ефективність різних методів, застосованих міжнародними організаціями, таких як дипломатія, миротворчі операції та економічна допомога, для забезпечення миру та безпеки. Проаналізувавши цю працю, можна зробити висновок, що вона містить важливі висновки та рекомендації стосовно того, як міжнародні організації можуть сприяти стабільності та безпеці в світі. Автор акцентує увагу на необхідності підтримки міжнародної співпраці та зміцнення міжнародного права як інструментів забезпечення миру та безпеки.

Також варто розглянути автореферат дисертації О. В. Коломійця "Особливості системи міжнародної безпеки в умовах глобалізації"

Праця О. В. Коломійця є ще одним важливим джерелом, що зосереджується на аналізі змін, які відбулися в системі міжнародної безпеки в контексті глобалізації. Досліджується вплив глобалізаційних процесів на міжнародне право, міжнародні відносини, збройний контроль та боротьбу з тероризмом. Автор також аналізує роль різних акторів у системі міжнародної безпеки, таких як держави, міжнародні організації, транснаціональні корпорації та неурядові організації.

Автор робить висновок, що глобалізація має як позитивний, так і негативний вплив на систему міжнародної безпеки. Він наголошує на

можливостях зменшення міжнародних конфліктів та підвищенню співпраці між державами та іншими акторами за допомогою глобалізаційних процесів. Однак, автор також вказує на можливість збільшення насильства, тероризму та міжнародних конфліктів як наслідок глобалізації.

Ще однією використаною працею є стаття "Різні підходи до вивчення еволюції концепту 'міжнародна безпека'" в журналі "Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна"

Стаття, опублікована в журналі "Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна", є ще одним важливим джерелом, яке було активно використано при дослідженні даної проблематики. Авторка статті проводить дослідження та систематизацію різних підходів до вивчення еволюції концепту "міжнародна безпека".

У статті описано традиційний та конструктивістський підходи до вивчення міжнародної безпеки, а також підходи, що базуються на використанні понять "безпекова спільнота" та "безпекова культура". Авторка використовує методи аналізу наукової літератури та узагальнення теоретичних підходів для розкриття різних аспектів концепту "міжнародна безпека".

Дана стаття є цінним джерелом, оскільки вона дозволяє отримати узагальнену інформацію про різні підходи до вивчення міжнародної безпеки та розкриття їхніх основних принципів та підстав. Вона сприяє розумінню різних шкіл мислення та теоретичних уявлень про міжнародну безпеку, що є важливим для подальшого аналізу ролі міжнародних організацій у забезпеченні миру та стабільності.

Також при дослідженні тематики використовувалися праця Даника, Ю. Г. "Актуальні питання розвитку міжнародної безпеки."

У цій праці автор, Юрій Даник, розглядає актуальні питання розвитку міжнародної безпеки. Він аналізує основні виклики та загрози, з якими стикаються держави та міжнародне співтовариство у сфері безпеки. Автор досліджує такі аспекти, як міжнародний тероризм, збройні конфлікти, енергетична безпека, кібербезпека та інші проблеми.

Праця Даника є цінним внеском у вивчення міжнародної безпеки,

оскільки вона дозволяє отримати огляд сучасних викликів та проблем у цій сфері. Аналіз автора базується на актуальних подіях та тенденціях, що дозволяє зрозуміти сучасний стан міжнародної безпеки та її динаміку. Також була використана праця Пилипенка, О. Є. "Сучасні проблеми міжнародної безпеки." У цій праці її автор досліджує сучасні проблеми міжнародної безпеки. Він аналізує основні виклики та загрози, з якими стикаються держави та міжнародне співтовариство в контексті глобалізації, транснаціональних проблем та регіональних конфліктів.

Автор розглядає такі аспекти, як тероризм, збройні конфлікти, проблеми екології, енергетики та інші сучасні виклики безпеки. Він також аналізує роль міжнародних організацій та механізмів співробітництва у забезпеченні міжнародної стабільності. Ця праця Пилипенка допомагає отримати огляд сучасних проблем міжнародної безпеки та їхніх причин. Вона дозволяє зрозуміти взаємозв'язок між сучасними глобальними викликами та безпекою, а також надає рекомендації щодо можливих шляхів вирішення цих проблем.

Отже, дослідження проблем міжнародної безпеки є важливим завданням для сучасної науки. Вони сприяють розумінню сучасних загроз та розробці ефективних механізмів їх урегулювання.

У сучасному світі існує багато різних загроз міжнародній безпеці. Ці загрози можуть бути як традиційними, такими як військові конфлікти, так і нетрадиційними, такими як тероризм, зміни клімату та кібератаки.

Для ефективного протистояння цим загрозам необхідно зрозуміти їх природу та причини. Дослідження проблем міжнародної безпеки дозволяють краще зрозуміти ці загрози та розробити ефективні механізми їх урегулювання. Міжнародна спільнота повинна докладати більше зусиль для вирішення проблем міжнародної безпеки. Ці проблеми є спільними для всіх країн світу, тому їх вирішення вимагає співпраці між усіма державами.

У розділі розглядаються різні теоретичні підходи до вивчення міжнародних організацій та міжнародної безпеки. Наголошується на важливості використання соціального конструктивізму для розуміння взаємодії між міжнародними акторами та формування міжнародних структур і процесів.

Соціальний конструктивізм дозволяє аналізувати, як ідеї, вірування та

інституції впливають на формування міжнародних організацій. Він також може бути корисним для розуміння міжнародних конфліктів, миротворчих процесів та формування глобальних коаліцій.

Також розглянуті різні концепції міжнародної безпеки, які виникали на різних етапах розвитку міжнародних відносин. Визначено, що сучасна система міжнародної безпеки є складною та багатогранною, і її забезпечення вимагає діалектичного зв'язку між національною та міжнародною безпекою.

Особисто я вважаю, що соціальний конструктивізм є перспективним підходом до вивчення міжнародних організацій та міжнародної безпеки. Він дозволяє по-новому глянути на ці процеси та краще зрозуміти їхню сутність.

Також у тексті цього розділу були проаналізовані джерела дослідження та систематизовані з такими методами : теоретичні дослідження та емпіричні.

РОЗДІЛ II. ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ООН ТА ЇЇ РОЛЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ГЛОБАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Сучасна структура Організації Об'єднаних Націй (ООН) складалася протягом тривалого періоду, і для правильного розуміння походження всіх її складових важливо мати чітке уявлення про причини, які призвели до створення цієї системи. Організація Об'єднаних Націй має історію, яка сягає більш як століття. Вона була створена як механізм для управління світовою спільнотою. [57, с. 329]

Ліга Націй, що була попередницею ООН, була створена після Першої світової війни, щоб запобігти повторенню подібних жахливих подій. Провідні держави світу вирішили створити міжнародну організацію, яка б мала авторитет і можливості для вирішення міждержавних конфліктів мирним шляхом.

Ініціатором створення Ліги Націй був американський президент В. Вільсон. Він вважав, що ця організація є єдиним гарантом майбутнього миру і може допомогти США посилити свій міжнародний вплив.

Спочатку до Ліги Націй входило 44 країни, а потім їх кількість зростає до 52. Основними органами організації були:

- Асамблея - збори представників усіх членів Ліги;
- Рада Ліги - постійно діючий орган, який мав право приймати рішення щодо вирішення міждержавних конфліктів;
- Постійний секретаріат - адміністративний орган, який займався підготовкою рішень і виконанням доручень Ради Ліги.

Ліга Націй проіснувала до початку Другої світової війни, але офіційно припинила своє існування пізніше . Хоча вона не змогла запобігти цій війні, вона зробила певний внесок у розвиток міжнародного права та співробітництва. [46, с. 5]

Рада Ліги Націй складалася з чотирьох постійних членів, які мали більші права, та чотирьох непостійних членів, які обиралися щороку.

Статут Ліги Націй передбачав такі головні цілі: запобігання війні та колективні заходи щодо її припинення; захист незалежності та територіальної цілісності держав. У випадку, якщо сторони не могли самостійно вирішити конфлікт, вони могли звернутися до арбітражу або Ради Ліги Націй. Сторонам заборонялося використовувати військові дії протягом трьох місяців після початку переговорів щодо врегулювання конфлікту.

У 1920-ті роки Лізі Націй вдалося досягти деяких успіхів у врегулюванні конфліктів, наприклад, вона допомогла врегулювати естонсько-радянський конфлікт та сприяла створенню Міжнародного бюро праці. Однак до 1930-х років стало очевидним, що Ліга Націй не в змозі запобігти Другій світовій війні.

Ліга Націй формально існувала до 1946 року, але з 1940 року вона припинила свою діяльність. [46, с. 5-6]

Під час Другої світової війни країни антигітлерівської коаліції активно обговорювали, як має виглядати світ після війни. Однією з ключових тем була необхідність створення міжнародної організації, яка б забезпечувала мир і безпеку. Хто першим запропонував створити ООН, досі точно невідомо. Західні дослідники вважають, що це було висловлено в Атлантичній хартії Ф. Рузвельта і У. Черчіля 1941 року. У колишньому Радянському Союзі вважалося, що першою про ООН заявила радянсько-польська декларація 1941 року.

Однак незалежно від того, хто був першим, ідея створення ООН швидко отримала підтримку інших країн. У жовтні 1943 року на Московській конференції міністрів закордонних справ антигітлерівської коаліції було вирішено створити міжнародну організацію, яка б ґрунтувалася на принципі рівності всіх миролюбних держав. Ця ж тема була обговорена на Тегеранській конференції 1943 року.

У результаті цих обговорень у квітні 1945 року в Сан-Франциско

відбулася конференція, на якій було розроблено Статут ООН. Він був підписаний 26 червня 1945 року 50 країнами, і 24 жовтня того ж року вступив у силу. [46, с. 5-7]

На неї прибули делегації з 47 країн світу, зокрема 300 делегатів і 1500 радників та експертів. Делегації радянських України та Білорусі, а також Аргентини приєдналися до конференції пізніше, на початку травня.

Учасники конференції були переконані, що створення міжнародної організації, яка об'єднає демократичні країни, є єдиним шляхом до забезпечення справедливого миру. 24 жовтня 1945 року, після ратифікації Статуту ООН більшістю держав-учасниць конференції. [15, с. 79-80]

Дипломатичну історію ООН можна поділити на три періоди, які відповідають основним етапам розвитку повоєнних міжнародних відносин.

Перший період (1945-1950-ті роки) характеризується запеклою боротьбою між СРСР і США за контроль над ООН. Ця боротьба призвела до блокування діяльності Організації та ускладнила вирішення міжнародних проблем. [15, с.80]

У 1948 році Організація Об'єднаних Націй створила місію зі спостереження за виконанням умов перемир'я між Ізраїлем та арабськими країнами. Ця місія, відома як UNTSO, мала контролювати дотримання Угоди про перемир'я, яка була укладена після Першої арабо-ізраїльської війни. UNTSO виявилася неефективною як миротворча місія. Вона не змогла запобігти новим конфліктам, які відбулися в регіоні в наступні роки. Однак місія зіграла важливу роль у підтримці гуманітарної допомоги та покращенні зв'язків між сторонами конфлікту.

У 1947 році, після досягнення незалежності, Індія та Пакистан вступили в конфлікт стосовно території штату Кашмір. Ця суперечка стала однією з найгарячіших точок у світі. Для розв'язання цього конфлікту Організація Об'єднаних Націй спробувала розпочати місію, що мала спостерігати за виконанням умов перемир'я. Ця місія, яка отримала назву

UNMOGIP, була створена в 1949 році. UNMOGIP була невеликою місією, і в основному складалася з цивільних спостерігачів. Основними її завданнями були:

1. Спостереження за тим, щоб Індія та Пакистан дотримувалися припинення вогню між ними.
2. Підготовка звітів про ситуацію в регіоні.
3. Здійснення дій для підвищення довіри між сторонами конфлікту.

UNMOGIP відіграла важливу роль у збереженні миру в регіоні. Місія допомогла уникнути нових військових конфліктів та сприяла відновленню цивільних об'єктів, що були пошкоджені в ході конфлікту. UNMOGIP і досі продовжує свою роботу. Вона є однією з найдавніших миротворчих місій ООН. [22, с. 423-424]

У другій період - міжблокового протистояння (1960-1980-ті рр.) відбулися значні зміни у розстановці сил. З одного боку, на міжнародну арену вийшли нові незалежні країни, що звільнилися від колоніальної залежності. Вони утворили Рух неприєднання, який виступав за мирне співіснування та незалежність від великих держав. З іншого боку, авторитет США на світовій арені значно знизився після війни у В'єтнамі. А придушення «Працької весни» в Чехословаччині радянськими військами ще більше підірвало міжнародний авторитет СРСР. [15, с. 80]

Під час другого періоду відбулася перша масштабна миротворча місія ООН, Операція в Конго, розпочалася в 1960 році. Вона досягла чисельності до 20 тисяч осіб і стала першим досвідом ООН у стабілізації обстановки в регіоні, що переживає війну. У ході операції загинуло 250 миротворців, включаючи Генерального секретаря Дага Хаммаршельда ООН. Це стало уроком для ООН і показало, що миротворчі місії є небезпечними і потребують ретельного планування та підготовки.

У 1960-х і 1970-х роках ООН провела кілька короткострокових миротворчих операцій у Домініканській Республіці, західній частині Нової Гвінеї та Ємені. Також у цей період були розпочаті довгострокові миротворчі розгортання на Кіпрі та на Близькому Сході. На Кіпрі Збройні сили ООН продовжують виконувати свої функції з 1964 року. На Близькому Сході ООН розгорнула кілька миротворчих сил, які працюють над запобіганням ескалації конфлікту між Ізраїлем та його сусідами. [22, с. 424]

Третій період в історії ООН, який тривав з другої половини 1980-х до початку 1990-х років, був позначений завершенням "холодної війни". Ця подія мала значний вплив на діяльність ООН, оскільки дозволила організації більш ефективно виконувати свої функції з підтримки миру та безпеки.

У цей період ООН зіграла важливу роль у запобіганні прямому зіткненню між СРСР і США. Крім того, ООН створила дипломатичні передумови для мирної перемоги США над СРСР у "холодній війні". [15, с. 80]

У 1988 році миротворці ООН були удостоєні Нобелівської премії миру за свій внесок у запобігання збройних конфліктів. Це було пов'язано з закінченням "холодної війни", яка призвела до зменшення напруженості між великими державами. У 1989 році ООН сформувала три нові миротворчі місії: Контрольну місію в Анголі, Групу ООН з надання допомоги в перехідний період у Намібії (UNTAG) та Групу воєнних спостерігачів ООН в Центральній Америці. Операція в Намібії стала важливою віхою в розвитку миротворчої діяльності ООН, оскільки вона була першою багатофункціональною місією ООН.

Багатофункціональні миротворчі місії, на відміну від традиційних, мають на меті не лише припинити воєнні дії, а й сприяти мирному врегулюванню конфлікту та відновленню миру. Вони виконують широкий спектр завдань, включаючи репатріацію біженців, організацію виборів та спостереження за ними.

Після закінчення “холодної війни” миротворча діяльність ООН зазнала значних змін. По-перше, зросла кількість миротворчих місій, які були створені для вирішення внутрішньодержавних конфліктів. По-друге, склад миротворчих сил змінився, оскільки до них стали залучати більше цивільних спеціалістів. У цілому, миротворча діяльність ООН після закінчення “холодної війни” стала більш складною та багатогранною. ООН зіграла важливу роль у запобіганні збройних конфліктів та відновленні миру в багатьох країнах світу. [22, с. 424-425]

Початок 1990-х років ознаменував перехід до четвертого періоду в історії ООН. Цей період характеризується значними змінами в геополітичній обстановці світу, які призвели до посилення ролі США та їх союзників. ООН, як універсальна міжнародна організація, опинилася перед новими викликами, пов'язаними з формуванням постмодерної системи міжнародних відносин у глобальному світі.

Будь-яка система міжнародних відносин характеризується конкуренцією та конфліктами. Однак існує ряд факторів, які можуть допомогти подолати ці виклики, зокрема: політична координація, взаємозалежність інфраструктури, переваги вільної торгівлі та руху капіталу, а також спроби встановлення мирного діалогу між націями на основі взаємної поваги, рівності, справедливості та співробітництва на принципах обопільної вигоди. [15, с. 80-81]

Після закінчення "холодної війни" ООН розгорнула рекордну кількість миротворчих місій. З 1989 по 1994 рік Рада Безпеки затвердила 20 нових операцій, що призвело до збільшення чисельності миротворців із 11 тисяч до 75 тисяч. Цей зростаючий ентузіазм щодо миротворчості був викликаний кількома факторами. По-перше, припинення "холодної війни" призвело до зменшення геополітичної напруженості та створило можливості для вирішення конфліктів мирними засобами. По-друге, американський президент Джордж Буш-старший оголосив про створення

нового світового порядку, який ґрунтувався на принципах колективної безпеки та співпраці провідних держав світу. По-третє, миротворча діяльність ООН була успішною в деяких випадках, наприклад, у ході операції ООН з нагляду за роззброєнням та розведенням сил у Ізраїлі та Сирії.

Однак миротворчі місії ООН також зазнали невдач у середині 1990-х років. Місії в Югославії, Руанді та Сомалі були суворо критиковані за те, що вони не змогли запобігти насильству та захистити цивільних осіб. Ці невдачі призвели до переоцінки миротворчої діяльності ООН. У 1995 році Генеральний секретар ООН Кофі Аннан опублікував "Додаток до порядку денного для миру", у якому наголошувалося на необхідності враховувати внутрішні конфлікти, дотримуватися трьох основних принципів миротворчої діяльності та посилити політичну підтримку миротворчих місій.

У 1999 році чисельність миротворців ООН зменшилася з 69 тисяч до 12 тисяч. Це було викликано невдачами місій ООН у Югославії та Руанді, а також обуренням громадськості через ці невдачі. Тим не менш, ООН продовжувала розгортати миротворчі місії в інших регіонах світу. У 1999 році Рада Безпеки створила нові місії в Косово, С'єрра-Леоне, Східному Тиморі та Демократичній Республіці Конго. Ці місії показали, що миротворчість стала важливим інститутом міжнародних відносин.

У 2000 році ООН розпочала реформування миротворчого механізму. Ці реформи були спрямовані на підвищення ефективності миротворчих місій та запобігання їхнім невдачам. У 2010 році вперше з часу створення миротворчі сили ООН скоротилися, а не збільшилися. Це було викликано скороченням фінансування миротворчих місій і зменшенням кількості конфліктів у світі. Незважаючи на ці труднощі, миротворчість залишається важливою частиною діяльності ООН. Миротворчі місії допомагають

запобігати насильству, захищати цивільних осіб і сприяти мирному врегулюванню конфліктів. [22, с. 425]

Для наочності представлена таблиця періодизації утворення та розвитку міжнародної організації ООН.

Період	Дати	Характеристика
Заснування і становлення (1945-1955)	26 червня 1945 р. - заснування ООН	Утворення ООН, її основних органів та установ, розробка Статуту ООН, діяльність ООН у справі запобігання нової світової війни, відновлення та розвитку післявоєнної Європи, вирішення проблем репарацій, репатріації та депортованих осіб
Розвиток і утвердження (1955-1970)	1955 р. - прийняття Загальної декларації прав людини	Розширення членства ООН, розвиток її органів та установ, утвердження принципів ООН у світовій політиці, діяльність ООН у справі розв'язання міжнародних конфліктів, сприяння розвитку співробітництва між державами, затвердження пріоритету мирного вирішення міжнародних спорів
Криза і реформування (1970-1990)	1973 р. - прийняття Плану дій з питань миру, безпеки та роззброєння	Криза холодної війни, поглиблення розколу між Сходом і Заходом, посилення конфронтації в ООН, обмеження ефективності діяльності ООН, активізація діяльності ООН у справі захисту прав людини, охорони навколишнього середовища, вирішення проблем економічного розвитку
Розширення і модернізація (1990-2000)	1990 р. - розпад СРСР	Розпад СРСР та інших держав-членів Варшавського договору, розширення членства ООН, модернізація діяльності ООН, активізація діяльності ООН у справі розв'язання конфліктів, зміцнення міжнародного права, сприяння розвитку співробітництва між державами

У ХХ столітті світ пережив дві світові війни, які призвели до величезних людських втрат і руйнувань. Ці катастрофи переконали світові лідерів у необхідності створення міжнародної організації, яка б забезпечила мир і безпеку в світі.

Організація Об'єднаних Націй (ООН) була заснована в 1945 році. Її метою є збереження миру та безпеки в світі, розвиток співробітництва між державами та вирішення глобальних проблем. Основні принципи ООН включають суверенітет держав, мирне врегулювання конфліктів, співпрацю в гуманітарній допомозі та захист прав людини. Ці принципи стали основою міжнародного права та відносин. ООН виконує важливу роль у збереженні миру і стабільності в світі. Вона вживає заходів для запобігання конфліктів, сприяє мирному врегулюванню конфліктів, надає гуманітарну допомогу постраждалим від стихійних лих і конфліктів, а також захищає права людини.

Створення ООН було значним кроком у розвитку міжнародних відносин і співпраці між націями. Організація і далі забезпечує певним чином міжнародну безпеку, стабільність та розвиток у сучасному світі, де зростають виклики та загрози, що вимагають глобального відгуку та координації дій. [57, с. 332]

У 1990-х роках людство сподівалося, що з падінням СРСР та закінченням холодної війни закінчаться всі конфлікти та загрози. Однак на зміну їм прийшли нові виклики та проблеми, пов'язані з глобалізацією.

Глобалізація зробила світ більш взаємопов'язаним та взаємозалежним. Це призвело до поширення таких проблем, як: тероризм і сепаратизм; міграції; пандемії; інформаційні війни;

Тероризм і сепаратизм, які можуть завдати серйозної шкоди будь-якій державі. Екстремізм, який може призвести до громадянських воєн та інших конфліктів. Торгівля наркотиками та організована злочинність, які загрожують безпеці та стабільності суспільства. Регіональні конфлікти, які

можуть поширитися на інші країни. Загроза поширення зброї масового знищення, яка може призвести до глобальної катастрофи. Фінансово-економічні кризи, які можуть призвести до масового зубожіння та соціальних потрясінь. Екологічні катастрофи та епідемії, які можуть зашкодити життю людей та навколишньому середовищу. Ці проблеми стали глобальними, тобто вони загрожують безпеці та стабільності всього світу. Вони також впливають на повсякденне життя людей, ускладнюючи їхнє життя та позбавляючи їх безпеки. Для вирішення цих проблем потрібна спільна робота всіх країн світу. [10, с. 34]

У 1996 році в Парижі відбулася нарада міністрів закордонних справ та міністрів з питань тероризму, де проводився аналіз тенденцій тероризму у всьому світі. За результатами конференції було прийнято заключний документ, закликаючи країни приймати заходи, спрямовані на ефективну боротьбу з тероризмом, з урахуванням основних свобод і верховенства права.

ООН відіграє ключову роль у міжнародній боротьбі з тероризмом. Рада Безпеки ООН (РБ ООН) та Генеральна Асамблея ООН (ГА ООН) є основними органами, які відповідають за цю боротьбу.

РБ ООН має право приймати рішення, які є обов'язковими для всіх країн-членів ООН. Ці рішення спрямовані на запобігання тероризму, припинення терористичних актів та покарання терористів

ГА ООН також займається питаннями боротьби з тероризмом. Вона приймає резолюції, які визначають основні принципи антитерористичної політики та закликають країни-члени до конкретних дій.

Крім того, ООН має ряд спеціалізованих органів, які займаються різними аспектами боротьби з тероризмом. Ці органи розробляють міжнародні стандарти та протоколи, які допомагають країнам-членам ООН боротися з тероризмом. [18, с. 5]

У 2006 році Генеральна Асамблея ООН прийняла Глобальну

контртерористичну стратегію, яка визначає загальні принципи і напрями боротьби з тероризмом у світі. Ця стратегія спрямована на: усунення факторів, що сприяють тероризму, таких як бідність, нерівність, несправедливість; запобігання терористичним актам шляхом посилення безпеки, роз'яснення населення про небезпеку тероризму, протидії пропаганді насильства; боротьбу з тероризмом шляхом розслідування і переслідування терористів, припинення їхньої діяльності; забезпечення поваги прав людини і верховенства закону в боротьбі з тероризмом.

Для реалізації цієї стратегії при Генеральній Асамблеї ООН створені такі структури: Управління ООН по боротьбі з тероризмом (UNOCT) з Контртерористичним центром ООН, яке відповідає за координацію діяльності ООН у сфері боротьби з тероризмом; Сектор з попередження тероризму Управління ООН з наркотиків і злочинності, який розробляє рекомендації для держав-членів щодо попередження тероризму; Міжрегіональний науково-дослідницький інститут ООН з питань злочинності та правосуддя, який проводить дослідження з питань боротьби з тероризмом; Канцелярія Цільової групи із здійснення контртерористичних заходів, яка координує діяльність усіх структур ООН у сфері боротьби з тероризмом.

При Раді Безпеки ООН функціонують такі спеціалізовані органи протидії тероризму: Контртерористичний комітет, який відповідає за розробку і виконання заходів щодо попередження тероризму; Комітет з санкцій проти ІГІЛ та «Аль-Каїди», який накладає санкції на осіб і організації, пов'язані з цими терористичними групами; «Група експертів 1540», яка бореться із загрозою поширення ядерної, хімічної і біологічної зброї.

Ці структури працюють над втіленням Глобальної контртерористичної стратегії ООН, яка є важливим інструментом для міжнародної співпраці у боротьбі з тероризмом. [18, с. 5-7]

Глобальна контртерористична стратегія ООН є важливим документом, який визначає загальні принципи і напрями боротьби з тероризмом у світі. Ця стратегія спрямована на комплексне вирішення проблеми тероризму, включаючи усунення факторів, що сприяють йому, запобігання терористичним актам, боротьбу з терористами та забезпечення дотримання прав людини і верховенства закону.

Глобальна контртерористична стратегія ООН є важливим кроком у напрямку створення більш безпечного світу. Однак, щоб вона була ефективною, необхідно, щоб усі держави-члени ООН вжили всіх необхідних заходів для її реалізації.

У 2015 році Європейський Союз зіткнувся з масштабною міграційною кризою. Більше мільйона людей, переважно з країн Азії, намагалися дістатися до Європи через Середземне море. Багато з них загинули в небезпечній подорожі. doi.org/10.31861/mediaforum.2020.8.13-31

У 2018 році кількість мігрантів, які прибули до Європи, знизилася. Це сталося завдяки ряду заходів, зокрема посилення контролю на кордонах і надання допомоги країнам, звідки вирушають мігранти.

Міграційна криза мала серйозні наслідки для Європи. Вона викликала запеклі дискусії про політику ЄС щодо біженців і мігрантів. Деякі критикували ЄС за те, що він не впорався з кризою, інші вважали, що ЄС повинен зробити більше для захисту своїх кордонів.

У відповідь на міграційну кризу лідери ЄС розпочали реформи міграційної політики. Вони також зосередили увагу на зовнішньополітичних аспектах міграції.

Міжнародні організації, зокрема ООН, також шукали шляхи для нормалізації міграційного процесу. У 2018 році Генеральна Асамблея ООН прийняла рішення про створення «Глобального Договору про безпечну, впорядковану та легальну міграцію».[2, с. 14-17]

Глобальний договір про міграцію був представлений для підписання в Марракеші в 2018 році. У той час в країнах, які приймали мігрантів, відчувалося піднесення популізму. Популісти часто виступають проти міграції, тому вони критикували договір і не підписували його.

Крім того, багато людей в цих країнах хотіли, щоб міграційна політика була більш жорсткою. Вони вважали, що мігранти становлять загрозу для їхньої безпеки та економіки. Договір же, навпаки, спрямований на лібералізацію міграційної політики.

В результаті договір не підписав ряд країн, які приймають мігрантів. Це знижує його ефективність. Однак, договір може бути корисним для країн, які хочуть підвищити ефективність легальної міграції та регулювати працевлаштування кваліфікованої робочої сили. [2, с. 25-26]

Генеральна Асамблея ООН займається широким спектром питань, включаючи пандемії. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) відіграє важливу роль у сфері охорони здоров'я, але її ефективність останнім часом ставиться під сумнів. З одного боку, ВООЗ має значні досягнення в боротьбі з такими хворобами, як віспа, поліомієліт, ебола, малярія та туберкульоз. З іншого боку, її критикують за неспроможність провести ретельне розслідування походження вірусу COVID-19.

Пандемія коронавірусу показала проблеми та недоліки в роботі ООН, зокрема ВООЗ. Китай, який очолював Раду Безпеки ООН у березні 2020 року, був підданий критиці за свою реакцію на початкових етапах пандемії, зокрема за приховування інформації та недооцінку серйозності спалаху.

Китай спочатку відмовлявся проводити засідання Ради Безпеки ООН для вирішення проблеми COVID-19, але пізніше погодився і провів його у квітні 2020 року. Однак на засіданні не було конкретних дій або рекомендацій для подолання пандемії. Китай критикують за повільність і неефективність боротьби з пандемією, а також за те, що він ставить власні інтереси вище глобальних питань охорони здоров'я. Це вказує на

неспроможність ООН посприяти обмеженню впливу окремих країн на безпекові питання, що стосуються їхнього особистого інтересу.

ООН не розробила спільного плану дій міжнародного співтовариства щодо пандемії, і Генеральний секретар ООН закликав країни G20 прийняти провідну роль у подоланні кризи. [3, с. 54]. Генеральна Асамблея ООН відіграла обмежену роль у протидії COVID-19. Вона прийняла лише кілька резолюцій, які закликали до міжнародної співпраці та посилення Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ). Так, Резолюція 74/270 від 2 квітня 2020 року визнала безпрецедентні наслідки пандемії COVID-19 і закликала країни-члени ООН працювати разом для контролю поширення вірусу, забезпечення доступу до медичних товарів і обладнання та підтримки найбільш вразливих осіб. Резолюція 74/274 від 20 травня 2020 року також закликала до міжнародної співпраці та співробітництва, але зосередилася на забезпеченні доступу всіх країн до основних медичних товарів, обладнання та засобів для лікування COVID-19. Резолюція також закликала до посилення ВООЗ, щоб зміцнити її здатність координувати глобальні відповіді на кризи в сфері охорони здоров'я. Цими резолюціями Генеральна Асамблея ООН підтвердила, що ВООЗ відіграє найважливішу роль у протидії COVID-19. [3, с. 54]

Отже, Пандемія COVID-19 показала, що ООН не завжди здатна ефективно реагувати на глобальні кризи. Генеральна Асамблея ООН відіграла обмежену роль у протидії пандемії, прийнявши лише кілька резолюцій, які закликали до міжнародної співпраці та посилення Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ).

Сучасні конфлікти стають все більш інформаційними. Інформаційний вплив, пропаганда та інформаційні технології стали основними інструментами протистояння. У жодному міжнародному конфлікті не обходиться без використання цих засобів. Суб'єкти міжнародних відносин стають все більш вразливими до інформаційних атак. Це пов'язано з їхньою

взаємопов'язаністю, доступністю інформації та недостатньою захищеністю. Така ситуація призвела до системної кризи міжнародної інформаційної безпеки. Важливо розробити ефективні механізми для її забезпечення.

Організація Об'єднаних Націй може зіграти важливу роль у цьому процесі. Як глобальний інститут управління, вона представляє інтереси широкого спектру країн світу та може враховувати їхні позиції та інтереси. [55, с. 2-3]

ООН відіграє важливу роль у вирішенні проблем інформаційної безпеки.

Діяльність ООН у сфері інформаційної безпеки спрямована на розробку міжнародно-правової бази та створення документів для боротьби з протиправним використанням науково-технічного прогресу терористичними угрупованнями та організованою злочинністю. ООН також займається питаннями інформаційної безпеки в контексті формування глобального інформаційного суспільства. Ці питання є актуальними для спеціалізованих установ ООН, таких як ЮНЕСКО та МСЕ (Медико – Соціальної Експертизи), які враховують гуманітарні та технічні програми та проекти.

Однією з перших міжнародних ініціатив щодо розвитку інформаційного суспільства та забезпечення безпеки була конференція "Інформаційне співтовариство і розвиток", яка відбулася в Мідранді (ПАР) у 1996 році.

У 1998 році Російська Федерація та Сполучені Штати Америки підписали Спільну заяву президентів, яка передбачала спільне визначення викликів і загроз у сфері інформаційної безпеки, розробку понятійного апарату та створення міжнародного договору щодо боротьби з інформаційним тероризмом і злочинністю.

Ця ініціатива не призвела до зближення сторін, але в загальному вигляді інформаційна безпека була згадана в Спільній заяві "Про загальні

виклики безпеки на зламі ХХІ століття", яку було розповсюджено як документ Генеральної Асамблеї ООН та попередній порядок денний Ради Безпеки. [55, с. 5-6]

ООН відіграє важливу роль у вирішенні проблем інформаційної безпеки. Для протидії незаконному використанню інформаційних технологій терористичними угрупованнями та організованою злочинністю.

Після початку дискусії про міжнародну інформаційну безпеку на Генеральній Асамблеї ООН у 2001 році, вона продовжувала розглядати цю тему та вдосконалювати підходи до її вирішення. У 2004 році була створена спеціальна Група урядових експертів держав-членів ООН для ретельного дослідження проблеми міжнародної інформаційної безпеки. Ця ідея була узаконена в резолюції ООН прийнятій консенсусом 29 листопада 2001 року.

Важливим етапом у вирішенні питань міжнародної інформаційної безпеки були Всесвітні зустрічі на вищому рівні із питань інформаційного суспільства, проведені в 2003 році в Женеві та в 2005 році в Тунісі. На цих конференціях висловлювалися пропозиції щодо:

- Розгляду існуючих та потенційних загроз безпеці інформаційних та комунікаційних мереж;
- Залучення зусиль держав-членів ООН для оцінки стану інформаційної безпеки;
- Розробки міжнародної конвенції з інформаційної безпеки.

Продовження розвитку проблеми міжнародного співробітництва в галузі інформаційної безпеки знайшло своє відображення у політичних дискусіях та документах туніської зустрічі із питань інформаційного суспільства. Під час цієї зустрічі виявилися суперечності між підходами ООН та більшості держав-членів, включаючи США, особливо стосовно глобальної культури кібербезпеки та протидії використанню високих технологій як технологій подвійного призначення та засобів масового ураження.

У 2016 році Генеральний секретар ООН представив доповідь щодо досягнень у сфері інформатизації та телекомунікацій в контексті міжнародної безпеки. Доповідь включала офіційні звіти урядів 19 держав, що сприяли укріпленню міжнародної безпеки та міжнародному співробітництву. У 2017 році був представлений подальший звіт, який розглядався як виконання рекомендацій резолюції A/RES/71/28 від 5 грудня 2016 року. Цю резолюцію підтримали 181 країна, і вона визначила спрямованість на зміцнення міжнародної безпеки та сприяння міжнародному співробітництву у сфері інформаційної безпеки. [55, с. 9-14]

Отже, сучасні конфлікти все більше стають інформаційними.

Однак, на шляху до забезпечення міжнародної інформаційної безпеки існують певні перешкоди. Серед них:

- Неоднорідність підходів різних країн до проблем інформаційної безпеки. Деякі країни розглядають інформаційну безпеку як частину національної безпеки, інші - як глобальну проблему, що вимагає міжнародного співробітництва.
- Нестача ресурсів для забезпечення інформаційної безпеки. Багато країн не мають достатніх ресурсів для захисту своїх інформаційних систем від атак.
- Розвиток нових технологій, які створюють нові загрози інформаційній безпеці.

Незважаючи на ці перешкоди, ООН продовжує працювати над вирішенням проблем інформаційної безпеки. Організація розробляє міжнародні стандарти та рекомендації, проводить навчання та тренінги для фахівців у сфері кібербезпеки, сприяє міжнародному співробітництву у цій сфері.

Для ефективного забезпечення міжнародної інформаційної безпеки необхідно:

- Узгодити підходи різних країн до проблем інформаційної безпеки. Це можна зробити шляхом проведення міжнародних переговорів та розробки міжнародних договорів.

- Надати країнам достатні ресурси для забезпечення інформаційної безпеки. Це можна зробити шляхом надання фінансової та технічної допомоги країнам, які її потребують.

- Розробляти нові технології, які будуть сприяти забезпеченню інформаційної безпеки. Це можна зробити шляхом проведення наукових досліджень та розробок у цій сфері.

Забезпечення міжнародної інформаційної безпеки є важливим завданням для ООН. Ця проблема вимагає спільних зусиль всіх країн світу.

Організація Об'єднаних Націй (ООН) є унікальною міжнародною організацією, яка має значний вплив на світову політику та економіку. Однак, у останні роки ООН втратила свою довіру через низку інцидентів та скандалів. Ці інциденти вказують на те, що ООН не завжди може ефективно адаптуватися до змінних політичних умов у світі. У зв'язку з цим, світові лідери, видатні особистості та експерти часто висловлюють критику стосовно ООН. Ця критика стосується таких аспектів роботи організації, як неефективність. ООН часто звинувачують у неефективному використанні ресурсів, бюрократизмі та повільному прийнятті рішень. Недемократичність, адже ООН критикують за те, що вона не є достатньо демократичною і не відображає інтереси всіх країн світу. Недостатня увага до проблем окремих країн. ООН звинувачують у тому, що вона не завжди може ефективно вирішувати проблеми окремих країн, особливо країн, що розвиваються. Внаслідок цієї критики ООН стикається з серйозними проблемами. Для того, щоб відновити довіру до себе, ООН повинна вжити заходів для вирішення цих проблем. [52, с. 140]

Можна констатувати той факт, що ООН з самого початку своєї діяльності зіткнулася з серйозними проблемами. Причинами цього були

холодна війна та суперництво між США та СРСР. У цей період ООН була не здатна ефективно вирішувати політичні та військові кризи. Наприклад, під час берлінської та кубинської криз ООН не змогла запобігти ядерній війні. Тим не менш, організація відіграла важливу роль у дипломатичних переговорах між двома блоками.

Після розпаду СРСР світ став багатополярним, і роль ООН також змінилася. Організація не змогла стати універсальною платформою для вирішення глобальних проблем. Навпаки, вона виявилася неефективною та неприготованою до нових викликів. [52, с. 141]

Статут ООН визначає, що мета організації - це мирне співіснування всіх народів на Землі. 193 країни, які є членами ООН, зобов'язуються розвивати мирні стосунки з іншими країнами та сприяти процвітанню своїх держав. Однак, на практиці, країни часто використовують війну для досягнення своїх цілей. Це суперечить Статуту ООН і призводить до недоліків у виконанні її основних функцій.

Основною причиною цих проблем є розбіжності між прописаними положеннями Статуту та їхньою реалізацією. Країни, які об'єдналися під гаслом миру та безпеки, часто змагаються за владу, ресурси та вплив. У цьому змаганні вони нерідко використовують війну як інструмент для досягнення своїх цілей. [47, с. 2]

Важливим проблемним питанням, що стосується реформування ООН є Склад Ради Безпеки ООН, що є предметом обговорень протягом понад десяти років. Останнє розширення Ради Безпеки відбулося в 1965 році. До складу Ради Безпеки ООН входять 10 непостійних членів: 5 з Африки та Азії, 2 з Латинської Америки, 1 зі Східної Європи, 2 із західної Європи та інших країн; 5 постійних членів: Велика Британія, Китай, Росія, США та Франція. Неоднорідність складу Ради Безпеки є однією з проблем, які необхідно вирішити для забезпечення її ефективності.

Питання про постійне членство в Раді Безпеки ООН є актуальним для багатьох країн-членів організації. Можливість використовувати право вето та мати статус постійного члена є важливою конкурентною перевагою в дипломатичній взаємодії. Згідно з Хартією ООН, змінити її можна лише за підтримки двох третин учасників, що становить 128 країн.

Станом на сьогодні кількість постійних членів Ради Безпеки обмежена п'ятьма країнами: Китаєм, Росією, Великобританією, США та Францією. Однак десятки інших країн прагнуть приєднатися до цього списку.

Право вето в Раді Безпеки ООН є проблемою, яка обмежує можливості організації реагувати на кризи та порушення міжнародного права. Це право належить п'яти постійним членам Ради Безпеки, у тому числі Росії. Наприклад, у березні 2014 року 13 з 15 країн підтримали резолюцію Ради Безпеки ООН, яка визнавала референдум у Криму недійсним. Однак, російське вето перешкодило її прийняттю. Те ж саме сталося із резолюцією Ради Безпеки ООН від 21 січня 2015 року, яка стосувалася теракту в Маріуполі, вчиненого Росією. Вона також не була прийнята через російське вето.

Крім того, Росія може використовувати так зване "приховане вето", коли вона просто заявляє усно про своє рішення накласти вето на конкретне питання. Наприклад, Росія використовувала цей метод, висловлюючи своє протистояння відправленню миротворців ООН на Донбас. У деяких випадках, коли всі розуміють, що рішення все одно не буде прийняте, його або взагалі не вносять на голосування, або змінюють текст. [47, с. 24-6]

Війна Росії проти України в 2014 році показала, що активна взаємодія з Росією несе для Європи безпекові ризики. Росія використовує свою енергетичну залежність від Європи як інструмент для втручання у внутрішні справи держав регіону. Крім того, Росія фінансує поширення

деструктивних політичних наративів, які спрямовані на піддрив демократичних режимів і довіри до євроатлантичної інтеграції.

Російська політика ретроімперіалізму спрямована на повернення до сфери впливу Москви втрачених у ХХ столітті територій. Спершу Росія намагалася зробити це в інформаційно-культурній сфері, а потім і в політичній. Виняток становить Україна, яку Кремль вирішив знищити військовим шляхом. [40, с. 93]

Повномасштабне вторгнення Російської федерації на територію України, що розпочалося 24 лютого 2022 року, стала одним із найсерйозніших викликів для міжнародної безпеки за останні десятиліття. Вона призвела до масової втрати життя, руйнування інфраструктури та вимушеної міграції мільйонів людей.

ООН відіграла важливу роль у реагуванні на цю кризу. Організація прийняла низку резолюцій, які засуджують агресію Росії та вимагають від неї припинити дії. ООН також надала гуманітарну допомогу мільйонам постраждалих від війни людей.

Реакція ООН на російсько-українську війну мала як позитивні, так і негативні наслідки. З одного боку, вона допомогла підвищити міжнародну солідарність з Україною та посилити тиск на Росію. З іншого боку, вона також показала обмеження ООН у вирішенні таких серйозних криз.

У цій частині роботи будуть розглянуті причини та наслідки реакції ООН на російсько-українську війну.

Розпад Радянського Союзу в кінці ХХ століття був значною геополітичною подією, яка призвела до фундаментальних змін у світовій системі. Раніше світ був розділений на два табори: соціалістичний та капіталістичний. Зі зникненням СРСР цей поділ припинив існувати, і світ став однополярним, з США як єдиною супердержавою. Деякі вважають, що однополярна система більш стабільна та безпечна, ніж багатополарна. Вони

стверджують, що США, як доброзичлива гегемонія, буде гарантувати мир та безпеку у світі.

Інші, однак, вважають, що однополярна система є більш небезпечною, оскільки вона дає США надто багато влади. Вони стверджують, що це може призвести до того, що США використовуватимуть свою силу для просування власних інтересів, навіть якщо це суперечить інтересам інших країн.

Введення Російської Федерації до Ради Безпеки ООН також сприяло порушенню світової системи безпеки. Рада Безпеки є найвищим органом ООН з питань безпеки, і вона має право приймати рішення щодо запровадження санкцій, проведення миротворчих операцій та інших заходів. Однак Росія, яка є членом Ради Безпеки, неодноразово використовувала свій статус для блокування рішень, які суперечили її інтересам. Це призвело до того, що Рада Безпеки стала менш ефективною в забезпеченні міжнародної безпеки.

Особливо це стало помітно після вторгнення Росії в Україну в 2014 році. Україна та інші країни, які виступають проти війни, були змушені шукати інші шляхи забезпечення своєї безпеки. [12, с. 74-75]

Військові конфлікти, в яких брала участь Росія, мали гібридний характер. Гібридна війна - це комбінація конвенційних і нерегулярних сил, які можуть використовуватися як державами, так і недержавними акторами для досягнення політичних цілей. Росія використовувала гібридні методи в Україні з 2014 року до сьогоднішнього часу.

Ситуація в Україні демонструє неефективність міжнародного права і міжнародних інститутів. Росія, користуючись своїми привілеями як члена Ради Безпеки ООН, порушує міжнародні норми, а інші впливові країни не роблять необхідне, щоб запобігти чи припинити ці порушення.

Дві основні проблеми, які перешкоджають ефективному функціонуванню міжнародних інститутів, - це національні інтереси держав

та економічна нерівність між ними. США, наприклад, часто використовують своє економічне домінування, щоб впливати на рішення ООН, що може призвести до блокування важливих питань. Це свідчить про те, що деякі держави більше зацікавлені в тому, щоб міжнародні організації підкорялися їхнім інтересам, ніж у реальному вирішенні проблем.

Висновок такий: існуюча система міжнародних відносин стикається з фундаментальними викликами. Важливо шукати нові форми співіснування, які забезпечать кращі умови і гарантії світової безпеки. Існуюча ієрархія міжнародних відносин, яка базується на економічному дисбалансі, призводить до конфліктів і ускладнює можливість держав нижчої ієрархії захищати свої інтереси і суверенітет. Дії Росії в контексті існуючої ієрархії призвели до цілого ряду конфліктів, які вимагають нових підходів до забезпечення світової безпеки. [38, с. 330-334]

Загалом, у XXI столітті стало очевидним, що ООН не може ефективно відповідати на нові виклики та загрози. Діяльність структур та керівників ООН виглядає особливо неефективно під час ворожого нападу Росії на Україну та розгортання великомасштабної російсько-української війни. За 64 дні після початку агресії РФ проти України, Генсек ООН Антоніу Гуттереш відвідав обидві конфліктуючі сторони, починаючи з Російської Федерації Проте, зауважимо, що такий порядок візитів не враховував рекомендації президента України В. Зеленського, який вказав на необхідність оцінити розміри зруйнованих поселень та загиблих українців перед візитом до Росії. З результатів візиту Гуттереша до РФ та переговорів з її лідерами виникає сумнів і нерозуміння.

Замість чіткого визначення дій російських агресорів та їх порушень норм і правил ведення війни, Гуттереш використовує вислови "вторгнення Росії на українську територію" і висловлює розуміння стосовно протиріччя в питаннях щодо України, які, за його словами, повинні вирішуватися в рамках Статуту ООН. Генсек також називає війну в Україні "складною

ситуацією" і заявляє про угоду щодо створення контактної групи для розв'язання гуманітарних питань.

Проте, важливо відзначити, що ці слова не супроводжуються конкретними заходами, щоб припинити війну в Україні. Наприклад, обіцянка Гуттереша про створення гуманітарних коридорів для евакуації людей з "Азовсталі" суперечить заяві прес-секретаря президента Росії, що конкретних узгоджень щодо евакуації не було. Усе це створює враження безпорадності ООН у вирішенні критично важливих ситуацій.

У своєму візиті до Києва 28 квітня, Гуттереш висловив сподівання на повну підтримку від України та відвідав місця катувань українців. Хоча його емоційні слова вражають, важливо врахувати, що Гуттереш очолює міжнародну організацію, яка має завдання попереджувати війни. Проте дії ООН в цьому контексті є обмеженими, і заяви генсека не супроводжуються реальними діями для припинення війни в Україні. Загалом, ефективність ООН у вирішенні подій в Україні породжує певне розчарування та сумніви щодо її здатності ефективно реагувати на сучасні виклики та конфлікти. [26, с. 120-121]

Упродовж 300–350 років старі принципи міжнародних відносин, такі як суверенітет, невтручання та повага до кордонів, були основою світового порядку. Однак у сучасному світі ці принципи все частіше порушуються провідними країнами. У відповідь на це виникають нові концепції, які обмежують суверенітет держав. Ці концепції включають превентивне гуманітарне втручання, гуманітарні інтервенції та теорію превентивного удару. Однак залишається незрозумілим, які критерії будуть використовуватися для реалізації цих концепцій та хто буде приймати рішення про їх застосування.

Сучасна міжнародна ситуація має значний вплив на питання безпеки, як на глобальному, так і на регіональному та національному рівнях. [26, с. 122]

У 2022 році Росія вторглася в Україну, розпочавши першу континентальну війну в Європі з часів Другої світової війни. Це вторгнення порушило систему колективної безпеки, встановлену після Другої світової війни, і свідчить про те, що міжнародне право та норми не є обов'язковими для всіх країн. Росія є членом Ради Безпеки ООН, що дає їй право вето на будь-які рішення Ради. Це право Росія використовувала для блокування санкцій проти себе та для перешкоджання застосуванню інших заходів з боку ООН.

Крім того, Росія володіє значним ядерним арсеналом, що робить її нечутливою до загрози військового втручання з боку інших країн. Якби Росія не була членом Ради Безпеки ООН і не володіла ядерною зброєю, її дії, ймовірно, були б зупинені міжнародною спільнотою. Це підтверджується прикладом війни в Перській затоці 1990-1991 років, коли Ірак був змушений відступити з Кувейту під тиском міжнародних санкцій та військової операції.

Російсько-українська війна є серйозним ударом по світовому порядку. Вона свідчить про те, що міжнародне право та норми не є гарантією миру та безпеки, і що сила примусу все ще є основним фактором у міжнародних відносинах.

Позиція ООН свідчить про те, що система світової безпеки потребує не просто змін, але й значної трансформації. Росія, будучи членом Ради Безпеки ООН і володіючи великим ядерним арсеналом, використовує його як інструмент шантажу світу. Російсько-українська війна підняла складне питання контролю включаючи ядерну зброю та ядерну енергію. Зокрема, існують ризики ядерного та ракетного розповсюдження на Близькому Сході і зростання ядерних збройних потужностей в Азії.

Всі ці фактори вказують на те, що XXI століття може стати більш небезпечним в питаннях ядерної загрози, ніж було очікувано. Політика деяких держав, які володіють ядерною зброєю, свідчить про те, що ризик

застосування її не виключений, і тому важливо зберігати логіку стримування. Однак, на наш погляд, разом із збереженням цієї логіки світові лідери повинні взяти на себе відповідальність і розпочати процес створення нової моделі світової безпеки, яка ефективно відповідає викликам XX та XXI століть, враховуючи загрозу ядерної ескалації з боку як держав, так і терористичних організацій.

Альберт Ейнштейн, Роберт Опенгеймер та інші, причетні до створення ядерної зброї, попереджали, що використання атомної бомби може відкрити "скриню Пандори" та призвести до подальшої ескалації ядерної війни. Сучасна ситуація, яка призвела до повномасштабної війни на Європейському континенті у 2022 році, свідчить про те, що недосконалість світової системи безпеки та небажання провідних світових акторів до її змін можуть мати серйозні наслідки. [13 с. 78-79]

Російсько-українська війна, була засуджена більшістю країн світу. 81 з 193 держав-членів ООН виступили як співавтори резолюції, яка осудила вторгнення як порушення Статуту ООН та міжнародного права. Однак Росія, як постійний член Ради Безпеки ООН, використала своє право вето для блокування цієї резолюції.

У результаті відсутність консенсусу між постійними членами Ради Безпеки призвела до того, що вона не змогла виконати свою головну функцію щодо підтримки міжнародного миру та безпеки. 27 лютого 2022 року Рада Безпеки визнала це і вирішила скликати надзвичайну спеціальну сесію Генеральної Асамблеї ООН.

Генеральна Асамблея ООН на екстреному засіданні 2 березня 2022 року прийняла резолюцію, в якій висловила занепокоєння щодо російської агресії проти України. Однак ця резолюція не має обов'язкової сили, і країни-члени ООН не зобов'язані її виконувати.

Тільки 6 травня 2022 року Рада Безпеки вперше прийняла спільну заяву, в якій висловила підтримку Генерального секретаря ООН у пошуках мирного рішення конфлікту в Україні.

Таким чином, Рада Безпеки ООН не змогла ефективно вжити заходів для припинення російської агресії проти України. Це пов'язано з тим, що Росія, як постійний член Ради Безпеки, має право вето і залишається однією зі сторін конфлікту. Деякі експерти вважають, що членство Росії у Раді Безпеки ООН може піддаватися суперечкам з точки зору дотримання Статуту ООН, адже у Статуті немає згадки про Російську Федерацію, як члена РБ ООН. [12 с. 29-30]

Російська Федерація вчинила низку порушень Статуту ООН, зокрема:

- Вторгнення в Україну, що є порушенням статті 2 (4) Статуту, яка забороняє застосування сили проти територіальної цілісності або політичної незалежності будь-якої держави.
- Референдуми в Луганській, Донецькій, Херсонській та Запорізькій областях, які були проведені в умовах окупації російськими військами, є порушенням статті 1 (2) Статуту, яка визначає одну з цілей ООН як сприяння самовизначенню народів.
- Заборона виїзду з окупованих Росією територій громадянами України, є порушенням статті 13 (2) Статуту, яка гарантує право кожного народу на самовизначення.

Ці порушення призвели до того, що виникло питання про можливість позбавлення Росії статусу постійного члена Ради Безпеки ООН або відкликання її членства в ООН.

Стаття 6 Статуту ООН передбачає, що член, який систематично порушує принципи Статуту, може бути виключений за рекомендацією Ради Безпеки. Однак у історії ООН не було жодного прецеденту виключення члена ООН. Стаття 5 Статуту ООН передбачає зупинення членства з

рекомендацією Ради Безпеки, але права та привілеї члена відновлюються також за рекомендацією Ради Безпеки.

Важливо зазначити, що ООН не мала прецедентів виключення постійних членів Ради Безпеки. Статус постійного члена Ради Безпеки надає право вето, яке є ключовим інструментом впливу на рішення Ради Безпеки. Статут ООН не передбачає жодної процедури, якою п'ять постійних членів можуть бути виключені з Ради Безпеки. Отже, на сьогоднішній день не існує конкретного механізму в Статуті ООН для виключення постійного члена Ради Безпеки ООН чи відкликання її членства в ООН. [12, с. 32]

Отже, у висновку варто зазначити, що ООН є найважливішою міжнародною організацією, яка відіграє ключову роль у забезпеченні глобальної безпеки. Вона була заснована у 1945 році після Другої світової війни з метою запобігання подібним конфліктам у майбутньому. ООН має широкий спектр повноважень, включаючи підтримку миру і безпеки, сприяння розвитку, захист прав людини та надання гуманітарної допомоги.

ООН досягла значних успіхів у забезпеченні глобальної безпеки. Вона організувала численні місії з підтримання миру та безпеки, які допомогли запобігти або припинити конфлікти в багатьох частинах світу. ООН також відіграла важливу роль у розвитку міжнародного права, яке є основою для мирного вирішення суперечок між державами.

Однак ООН також стикається з деякими викликами. Одним з найбільших викликів є те, що вона не має можливості забезпечити мир і безпеку самостійно. Для вирішення багатьох конфліктів потрібна підтримка держав-членів ООН. Іншим викликом є те, що ООН іноді буває неефективною в запобіганні конфліктам. Наприклад, ООН не змогла запобігти громадянській війні в Сирії, яка призвела до загибелі мільйонів людей. Важливим аргументом на користь неефективності ролі ООН у забезпеченні глобальної безпеки є факт розпочатого Російською федерацією повномасштабного вторгнення на територію України. Залишине за Росією

право на вето довело те, що Рада безпеки ООН потребує серйозних змін та модернізацій.

Незважаючи на ці виклики, ООН залишається найважливішою міжнародною організацією, яка відіграє ключову роль у забезпеченні глобальної безпеки. ООН має потенціал для вирішення багатьох глобальних проблем, і її робота є важливою для створення більш мирного та справедливого світу.

РОЗДІЛ ІІІ. ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ ООН У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЗАГРОЗ

До початку 1980-х років міжурядові організації відігравали важливу роль у вирішенні міжнародних проблем. Вони були своєрідними арбітрами, які допомагали державам домовлятися та знаходити компроміси. Однак, у останні роки ефективність цих організацій знижується. Це пов'язано з кількома факторами. По-перше, фінансова залежність від держав-членів. Міжнародні організації отримують фінансування від своїх членів, і це може обмежувати їхню незалежність та здатність діяти. По-друге, нездатність відповісти на покладені на них завдання. Міжнародні організації часто не мають достатніх ресурсів або повноважень, щоб вирішити складні проблеми, з якими стикається світ.

В умовах загальної кризи міжнародних організацій все більш актуальним стає питання реформування ООН. Ця організація була створена після Другої світової війни з метою запобігання подібним конфліктам у майбутньому. Однак, ООН, яка колись була ефективною, зараз відстає від сучасних реалій. Вона діє повільно і не завжди адекватно реагує на зміни та нові виклики. [21, с. 2]

1 травня 1974 року Генеральна Асамблея ООН ухвалила Декларацію про встановлення нового міжнародного економічного порядку та відповідну Програму дій. Ці документи були спрямовані на вирішення проблем нерівності та несправедливості в світовій економіці. Австрійський економіст і громадський діяч Альфред Печеї, який був одним із засновників Римського клубу, назвав ці документи "всесвітньою соціально-політичною революцією бідних". Він вважав, що цей рух буде формуватися не на основі ідеологічних принципів, а через обурення і протест проти несправедливості.

Для вирішення виявлених проблем у 1974 році ООН започаткувала проект "Перебудова міжнародного порядку" (RIO). Провідну роль у цьому проекті відігравав лауреат Нобелівської премії з економіки Ян Тінберген. У

доповіді "RIO – перебудова міжнародного порядку", опублікованій у 1976 році, Тінберген запропонував зменшити розрив у доходах між бідними та багатими країнами від 13:1 до 3:1 протягом 40 років. Він вважав, що це дозволить досягти більшої справедливості в світовій економіці.

У 1987 році Міжнародна комісія ООН з навколишнього середовища та розвитку опублікувала доповідь "Наше спільне майбутнє", яка стала основою концепції сталого розвитку. У цій доповіді було висловлено думку, що людство може досягти загального процвітання, не порушуючи природних законів. [54, с. 140-141]

У зв'язку з питанням реформування ООН виникає проблема, чи є легітимною військова інтервенція на території держави, незалежно від того, чи вона здійснюється однією країною, групою країн або за мандатом ООН. Ця норма існує вже майже двадцять років, але події 2011 року піддали її легітимність серйозним сумнівам. Світова спільнота стоїть перед вибором: прийняти цю норму або відмовитися від неї. Вона також повинна вирішити, чи стане НАТО глобальним регулятором міжнародних відносин і чи її члени будуть визначати розвиток світу.

Доля ООН та її Ради Безпеки також залишається під питанням. Чи сприятиме ця найбільша міжнародна організація консолідації порядку на основі трансатлантичних структур?

Наприклад, резолюція Ради Безпеки ООН, ухвалена навесні 2011 року щодо Лівії, призвела до ескалації конфлікту в цій країні та в Північній Африці в цілому. [54, с.141]

Міжнародне право не може ефективно функціонувати без ООН, яка відповідає за міжнародний мир і безпеку. Однак ООН не змогла зупинити російську агресію в Україні в 2022 році. Це ставить під сумнів ефективність ООН і потребує її реформування. [14, с. 111-112]

Реформування ООН має бути спрямоване на підвищення її ефективності та відповідності сучасним реаліям. Зокрема, необхідно

реформувати Раду Безпеки, яка є ключовим органом ООН.

Юридичне обґрунтування реформування ООН може базуватися на наступних принципах:

Принцип справедливості - реформа має забезпечити справедливе представництво всіх держав у ООН.

Принцип ефективності - реформа має підвищити ефективність ООН у забезпеченні міжнародного миру і безпеки.

Принцип демократизації - реформа має зробити ООН більш демократичною та підзвітною.

Рада Безпеки ООН була створена після Другої світової війни, коли світ був розділений на два табори: демократії та комуністичні країни. У той час Рада Безпеки відіграла ключову роль у забезпеченні миру та безпеки у світі. Однак, з часом світ змінився. З'явилися нові загрози та виклики міжнародній стабільності, а також змінився розподіл сил серед країн-членів ООН.

За весь період існування ООН склад Ради Безпеки був розширений лише один раз, у 1963 році. Це збільшення стосувалося тільки не сталих членів, а загальна кількість країн-учасниць ООН зросла з 51 до 193.

Таким чином, склад Ради Безпеки не відображає сучасного стану міжнародної політичної обстановки. На сьогодні частка країн-членів Ради Безпеки від загальної кількості країн-членів ООН становить менше 8%. Однією з ключових труднощів у реформуванні Ради Безпеки є розширення її складу. Це пов'язано з тим, що існує багато країн, які претендують на членство в Раді Безпеки. Крім того, існують розбіжності щодо того, як саме слід розширити склад Ради Безпеки. [36, с. 27-28]

У 1993 році ООН створила робочу групу для розробки проєкту реформи Ради Безпеки. Робоча група провела серію консультацій і переговорів, і в 1997 році представила остаточний варіант проєкту. Він передбачав збільшення кількості постійних членів Ради Безпеки до 10. При

цьому повноваження постійних членів у праві вето були б обмежені.

Цей підхід мав ряд переваг. По-перше, він зберігав привілейований статус існуючих постійних членів. По-друге, він робив обговорення в Раді Безпеки більш різноманітними та об'єктивними. По-третє, він підвищував легітимність прийнятих рішень. Проект не був прийнятий, але він був добре продуманим і реалістичним. Він також був менш політизованим порівняно з іншими ініціативами. [8, с. 305]

Питання про реформу Ради Безпеки ООН, зокрема про розширення її членського складу, обговорюється вже багато років. У 1979 році ця тема була вперше внесена до порядку денного Генеральної Асамблеї ООН. У 1993 році було створено Робочу групу відкритого складу для розгляду цього питання. Робоча група досягла згоди щодо необхідності підвищення ефективності Ради Безпеки шляхом розширення її членського складу. Це дозволить організації більш точно відображати зміни на міжнародній арені, зокрема збільшення кількості країн-членів ООН, особливо країн, що розвиваються.

Дебати також підтвердили необхідність перегляду складу Ради, методів її роботи та інших питань щодо її функціонування. Реформа Ради Безпеки має враховувати принципи суверенної рівності всіх членів ООН, справедливого географічного розподілу та представництва, а також концепції гласності, законності, ефективності та результативності. Багато делегацій підтримують ідею встановлення чисельності Ради в межах 20-25 членів. Деякі делегації пропонують збільшити кількість нових постійних членів до п'яти, а інші розглядають можливість створення нової категорії її членів. Дебати також стосувалися процедур голосування у Раді Безпеки, зокрема права вето. Багато делегацій висловлюють переконання, що право вето є анахронізмом і слід його скасувати, оскільки воно створює загрозу для процесу прийняття рішень у Раді Безпеки. [36, с. 29-31]

Реформу Ради Безпеки ООН підтримують всі країни-члени ООН. На Всесвітньому саміті 2005 року глави держав і урядів заявили про необхідність негайної реформи Ради Безпеки. Вони вважають, що Рада Безпеки повинна бути більш представницькою, дієвою і транспарентною. Це дозволить підвищити ефективність Ради Безпеки, а також її легітимність і сприятиме виконанню прийнятих нею рішень. [35, с. 157-158]

Група високого рівня з проблем викликів і змін дійшла висновку, що реформа Ради Безпеки ООН повинна відповідати чотирьом критеріям: представництво країн, які вносять найбільший внесок в ООН; підвищення представницького статусу країн, що розвиваються; збереження ефективності Ради Безпеки; перетворення Ради Безпеки на більш підзвітну і демократичну.

На основі цих критеріїв було запропоновано дві моделі реформи.

Модель "А" передбачає створення шести нових без права вето і трьох нових непостійних місць на два роки.

Модель "Б" передбачає створення восьми місць на чотирирічний термін з можливістю поновлення і 1 нового непостійного місця на два роки без можливості поновлення.

Обидві моделі передбачають збільшення кількості членів Ради Безпеки до 24, щоб забезпечити більш широке представництво країн світу. Модель "А" також передбачає надання шести нових постійних місць країнам, які вносять найбільший внесок в ООН, що може підвищити ефективність Ради Безпеки. Модель "Б" не передбачає надання нових постійних місць, але може забезпечити більш справедливе представництво країн, що розвиваються.

Які з цих моделей буде прийнята, залежить від домовленостей між країнами-членами ООН. [35, с. 158-159]

Для розуміння моделей реформ була створена таблиця в якій присутній розподіл на критерії: кількість постійних членів; кількість

непостійних членів; час перебування непостійних членів; їхні повноваження; та загальна кількість членів.

Критерій	Модель "А"	Модель "Б"
Кількість постійних членів	5 (з правом вето) + 6 (без права вето)	5 (з правом вето)
Кількість непостійних членів	10 + 3	10 + 8
Час перебування непостійних членів	2 роки	4 роки (з можливістю поновлення)
Повноваження непостійних членів	Не мають права вето	Не мають права вето
Загальна кількість членів	24	24

Колишній генеральний секретар ООН Кофі Аннан запропонував реформувати Раду Безпеки ООН на Всесвітньому саміті у 2005 році. Його пропозиція передбачала збільшення кількості постійних членів РБ ООН до одинадцяти, але нові члени мали отримати право вето лише через 15 років.

Деякі країни, зокрема Німеччина, Японія, Індія та Бразилія, не погодилися з цією пропозицією. Вони вважали, що їхні країни повинні отримати постійне членство з правом вето. Ці країни представили альтернативний проєкт реформи, який був відхилений Генеральною Асамблеєю ООН. Інша коаліція держав, відома як "кавовий клуб", також представила альтернативний проєкт реформи. Ця коаліція пропонувала розширити РБ ООН лише за рахунок непостійних членів. Однак цей проєкт також не був прийнятий, оскільки він не вирішував ключових проблем, пов'язаних з РБ ООН. Нарешті, африканська коаліція висунула проєкт, який передбачав надання двом африканським країнам постійного членства з правом вето. Однак цей проєкт також не був прийнятий. Таким чином, на Всесвітньому саміті у 2005 році жоден з проєктів реформи РБ ООН не отримав загального прийняття. [8, с. 305-306]

Насамперед варто відзначити, що реформування механізму операцій з підтримки миру є важливим завданням для ООН та інших міжнародних організацій. Ця необхідність виникла внаслідок глобальних змін у політичному кліматі світу після закінчення холодної війни.

Існують різні концепції реформування, але їхня практична реалізація та теоретичне обґрунтування потребують уточнень. Процес реформування триває вже багато років, але він ускладнюється значними труднощами. Головним органом ООН, що відповідає за операції з підтримки миру, є Рада Безпеки. На сьогоднішній день основними напрямками її реформування є наступні: розширення членського складу Ради Безпеки та забезпечення пропорційного представництва розвинених країн і країн, що розвиваються; обмеження права вето постійних членів Ради Безпеки; розширення прозорості та гласності у роботі Ради Безпеки; створення нових спеціальних органів, зокрема Департаменту операцій по підтримці миру (ОРКО) Секретаріату ООН.

Роль Генерального секретаря ООН також значно зросла (**з якого часу?!).** Йому доручено розробку стратегії реформування механізму операцій з підтримки миру, перебудову діяльності Секретаріату в галузі миротворчості та превентивної діяльності, а також розвиток системи "сил швидкого реагування" ООН.

Важливим аспектом реформування є співпраця між ООН та регіональними організаціями. Вона вже призвела до значних результатів, наприклад, у Нікарагуа, Намібії та Анголі.

Також розробляються концепції "сил швидкого реагування" та системи Резервних Угод ООН з метою підвищення ефективності операцій з підтримки миру. Робота в цьому напрямку здійснюється через розвиток Системи Резервних Угод ООН, яка була сформована наприкінці 1996 року. Вона дозволяє скоротити час між прийняттям рішення про операцію з підтримки миру та наданням контингентів миротворчих сил країнами-

учасницями. Також важливим є створення "штабу РСШР" для координації дій резервних сил швидкого розгортання. [30, с. 11]

Отже, реформування механізму операцій з підтримки миру є важливим завданням для ООН та інших міжнародних організацій. Воно необхідне для того, щоб миротворчі операції були більш ефективними та відповідали новим викликам, які виникають у світі.

Право вето постійних членів Ради Безпеки ООН дозволяє одному з них заблокувати будь-яке рішення Ради, навіть якщо за нього проголосували всі інші члени. Це право було закріплене в Статуті ООН, щоб жодна країна не могла блокувати дії Ради Безпеки, спрямовані на захист міжнародного миру та безпеки.

Однак останнім часом право вето стало предметом критики. Звинувачують постійних членів Ради у використанні права вето виключно з національних міркувань, а не з метою забезпечення міжнародної безпеки. Також відзначається, що постійні члени Ради часто використовують право вето для блокування рішень, які є важливими для вирішення міжнародних криз.

Наприклад, право вето було використано для блокування рішень про введення санкцій проти Росії у зв'язку з її вторгненням в Україну. Також право вето було використано для блокування рішень про припинення громадянської війни в Сирії.

Реформи Ради Безпеки ООН є важливими для підвищення ефективності цього органу. Однак, без усунення права вето, ці реформи будуть непрацюючими.

Є два способи позбавити постійних членів Ради Безпеки права вето: Зміна Статуту ООН. Цей спосіб вимагає згоди всіх 193 держав-членів ООН. Виникнення нової міжнародної системи безпеки, яка не буде заснована на Раді Безпеки ООН. Цей спосіб є менш імовірним, оскільки вимагає значних змін у міжнародному порядку. Який спосіб буде

реалізований, залежить від домовленостей між країнами-членами ООН. [9, с. 130-131]

Аналіз існуючих реформ механізму операцій з підтримки миру ООН показує, що вони мають як позитивні, так і негативні наслідки для ефективності ООН у сфері глобальної безпеки. З одного боку, реформи сприяють підвищенню ефективності миротворчих операцій. З іншого боку, реформи також можуть призвести до певних проблем. Таким чином, реформи механізму операцій з підтримки миру ООН є складним і неоднозначним процесом. Вони мають потенціал для підвищення ефективності ООН у сфері глобальної безпеки, але також можуть призвести до певних проблем.

Одними з основних проблем реформування ООН є правові проблеми. Ці проблеми можна розділити на інституційні та процедурні.

Інституційні правові проблеми пов'язані з характером ООН як міжнародної організації. Статут ООН є міжнародним договором, який підписаний і ратифікований усіма державами-членами ООН. Будь-які зміни до Статуту вимагають згоди усіх держав-членів, що може бути важко досягти.

Одним із найбільших інституційних правових проблем реформування ООН є проблема постійного членства в Раді Безпеки. Статут ООН надає постійне членство в Раді Безпеки п'ятьом державам: Китаю, Франції, Росії, Сполученим Штатам і Великій Британії. Це членство надає цим державам право вето на будь-які рішення Ради Безпеки.

Іншою інституційною правовою проблемою реформування ООН є проблема розподілу місць в Генеральній Асамблеї. Генеральна Асамблея є головним органом ООН, який складається з представників усіх держав-членів. Статут ООН встановлює, що кожна держава-член має один голос у Генеральній Асамблеї. Однак деякі держави вважають, що цей розподіл місць не відображає сучасного розподілу сил у світі.

До важливих документиів, що відображають інституційні проблеми можна віднести Резолюцію 47/62 Генеральної Асамблеї ООН від 10 лютого 1993 року - резолюція, яка закликає до реформи ООН, зокрема до перегляду системи постійного членства в Раді Безпеки.

Процедурні правові проблеми пов'язані з правилами і процедурами, які застосовуються в ООН. Ці правила і процедури встановлені Статутом ООН, резолюціями Генеральної Асамблеї та іншими міжнародними договорами.

Однією з процедурних правових проблем реформування ООН є проблема ефективності роботи Ради Безпеки. Рада Безпеки має відповідати за підтримання міжнародного миру та безпеки. Однак у деяких випадках Рада Безпеки не може діяти ефективно через використання права вето постійними членами.

Іншою процедурною правовою проблемою реформування ООН є проблема прозорості та підзвітності. ООН є відкритою міжнародною організацією, однак деякі її процедури є непрозорими та не підзвітними. Це може призводити до недовіри до ООН з боку громадськості.

Реформування ООН є складним і тривалим процесом. Правові проблеми є одним із головних викликів, які стоять перед реформою ООН.

За своє існування ООН досягла значних успіхів у вирішенні багатьох глобальних проблем, таких як боротьба з бідністю, голодом і хворобами, а також підтримка миру та безпеки. Однак ООН також зіткнулася з низкою викликів, зокрема, з неефективністю, бюрократією у держав-членів.

Мета реформування ООН полягає в тому, щоб зробити її більш ефективною та здатною вирішувати глобальні проблеми. Це можна досягти шляхом підвищення ефективності організації, зменшення бюрократії та зміцнення політичної волі держав-членів.

Організація Об'єднаних Націй поклала основну відповідальність за підтримання міжнародного миру та безпеки на Раду Безпеки. Це було

зроблено для забезпечення швидких та ефективних дій ООН. Рада Безпеки діє від імені всіх держав-членів при виконанні своїх обов'язків.

Рада Безпеки здійснює свою роботу у чотирьох формах: Засідання Ради Безпеки (відкриті та закриті); Засідання членів Ради Безпеки; Неофіційний діалог; Засідання членів Безпеки ООН за формулою Аррі.

Засідання Ради Безпеки проводяться для обговорення питань, пов'язаних з міжнародним миром та безпекою. Вони можуть бути відкритими або закритими. Засідання членів Ради Безпеки проводяться для обговорення питань, пов'язаних з міжнародним миром та безпекою, в менш формальній обстановці. Неофіційний діалог - це форма обговорення питань, пов'язаних з міжнародним миром та безпекою, між членами Ради Безпеки та іншими зацікавленими сторонами. Засідання членів Безпеки ООН за формулою Аррі - це неформальні конфіденційні зустрічі, організовані членами Ради Безпеки для проведення відкритого обміну думками з використанням гнучких процедурних рамок. [9, с. 130]

Рада Безпеки ООН (РБ ООН) є одним з найважливіших органів ООН. Вона відповідає за підтримання міжнародного миру та безпеки. Однак, РБ ООН також критикують за її неефективність, відсутність представництва та відсутність демократичності.

Прагнення до реформування РБ ООН існує не лише серед країн-членів ООН, але й в рамках самої організації. У 1993 році Генеральна Асамблея ООН створила Робочу групу відкритого складу для розгляду питання про розширення членського складу РБ ООН.

У 2005 році Генеральний Секретар ООН Кофі Аннан представив свій звіт "При більшій свободі: до розвитку, безпеки і прав людини для всіх". У цьому звіті він вказав на необхідність реформування РБ ООН, щоб вона відображала сучасні реалії у світі.

За словами К. Аннана, реформи РБ ООН повинні включати наступні аспекти:

Забезпечення більшого включення тих членів, які мають найбільший фінансовий, військовий або дипломатичний внесок в ООН, у процес прийняття рішень. Це може включати прямий внесок у бюджет ООН, участь у миротворчих або інших операціях та у дипломатичній роботі ООН.

Залучення до прийняття рішень країн, які більше представляють членів ООН, зокрема держав, що розвиваються, особливо тих, що відображають певний регіон.

Зміцнення демократичності і відповідальності РБ ООН.

К. Аннан запропонував кілька конкретних заходів для досягнення цих цілей. Зокрема, він запропонував розширити членський склад РБ ООН до 24 країн, включивши до нього нові члени з різних регіонів світу. Він також запропонував змінити принцип голосування в РБ ООН, щоб зробити його більш демократичним.

Реформи РБ ООН є складним і тривалим процесом. Однак, вони є необхідними для того, щоб РБ ООН була більш ефективною, представницькою та демократичною.

Один з найцікавіших проектів реформування Ради Безпеки ООН передбачає надання постійного місця в Раді Організації Ісламської конференції (ОІК). Ця ініціатива має на меті забезпечити більш справедливе представництво цивілізацій у Раді Безпеки. Однак, наразі існує ряд проблем, які перешкоджають реалізації цієї ініціативи. По-перше, відсутня взаємодія між реформою Ради Безпеки та Генеральною Асамблеєю. Це означає, що переговори про реформу Ради Безпеки проводяться без участі всіх держав-членів ООН. По-друге, відсутні конкретні методи роботи щодо реформи Ради Безпеки. Це означає, що держави-члени ООН не мають єдиної думки про те, як саме повинна бути реформована Рада Безпеки. Ці проблеми пояснюються розрізненістю позицій учасників переговорного процесу. Деякі держави-члени ООН підтримують ініціативу щодо надання постійного місця в Раді ОІК, інші держави-члени ООН виступають проти

цієї ініціативи. Крім того, постійні члени Ради Безпеки (США, Велика Британія, Франція, Китай та РФ) не зацікавлені в обмеженні своїх прав та привілеїв.

У цілому, ініціатива щодо представництва цивілізацій є перспективною, але наразі існує ряд проблем, які перешкоджають її реалізації. Для того, щоб ця ініціатива була успішно реалізована, необхідно подолати ці проблеми. [14, с. 112-114]

Зокрема до проблем можна віднести опір постійних членів Ради Безпеки. Поточні постійні члени Ради Безпеки (США, Велика Британія, Франція, Китай та Росія) не зацікавлені в обмеженні своїх прав та привілеїв. Вони мають право вето на будь-які рішення Ради Безпеки, що дає їм значну владу над міжнародною безпекою. Надання постійного місця ОІК може послабити їхню владу та вплив.

Також важливою проблемою є незгода між державами-членами ООН. Існує розбіжність думок серед держав-членів ООН щодо того, чи слід надавати постійне місце ОІК. Деякі держави підтримують ініціативу, вважаючи, що вона забезпечить більш справедливе представництво цивілізацій у Раді Безпеки. Інші держави виступають проти ініціативи, вважаючи, що вона не є справедливою або необхідною.

Ще однією проблемою є відсутність консенсусу щодо того, яка країна або країни повинні отримати постійне місце. Якщо ініціатива буде підтримана, необхідно буде вирішити, яка країна або країни повинні отримати постійне місце в Раді Безпеки від імені ОІК. Це може бути складним процесом, оскільки існує багато країн, які претендують на це місце.

У 2003 році було опубліковано повне зібрання пропозицій та сценаріїв реформування ООН, проте воно не охоплює всіх аспектів, тому дослідження розширило свої хронологічні рамки до сучасності. В результаті було виявлено, що існують різні сценарії реформування ООН, кожен з яких має

свої особливості.

Африканський сценарій

Цей сценарій передбачає розширення складу Ради Безпеки ООН до 26 членських місць, зокрема, виділення 2 постійних та 2 непостійних членів для африканських держав. Новим постійним членам пропонується надати такі самі привілеї, як і чинним постійним членам, включаючи право вето.

Східноєвропейський сценарій

Цей сценарій передбачає виділення країнам Східної Європи одного місця в категорії непостійного члена у Раді Безпеки ООН за регіональним принципом.

Перехідна модель

Ця модель передбачає продовження терміну перебування непостійних членів у Раді Безпеки ООН з двох до трьох років із правом переобрання після завершення терміну повноважень.

Українська пропозиція

Ця пропозиція передбачає розширення Ради Безпеки ООН на 10 місць (від 15 до 25) і надання Німеччині та Японії місця постійних членів без права вето.

Відсутність єдиного підходу до реформування ООН є результатом протиріч між інтересами різних держав-членів. Будь-який сценарій реформування буде вимагати компромісів і політичної волі для його реалізації.

У багатьох делегацій викликала цікавість ще одна важлива пропозиція «українського сценарію» – впровадження ефективного вето. Адже додаткові тридцять держав, що розвиваються, які за «українською пропозицією» мали б займати відповідно до запропонованих правил ротації 8 місць непостійних членів Ради Безпеки ООН, будучи представленими в РБ ООН, могли б виступити проти будь-якого рішення, тоді як постійні члени добровільно

беруть зобов'язання не використовувати право вето в питаннях, з ними пов'язаних, або з процедурних питань.

Ця пропозиція була цікавою, тому що вона пропонувала розв'язати одну з основних проблем реформування ООН – проблему права вето. Право вето є одним із найважливіших привілеїв постійних членів Ради Безпеки ООН. Воно дозволяє цим державам блокувати будь-які рішення Ради Безпеки, навіть якщо вони мають підтримку більшості її членів. Це часто призводить до того, що Рада Безпеки не може приймати ефективних рішень щодо важливих міжнародних проблем.

«Український сценарій» пропонував вирішити проблему права вето шляхом надання його не тільки постійним членам, а й непостійним членам, які обираються на два або три роки. Це означало б, що додаткові тридцять держав, що розвиваються, які б отримали місця непостійних членів Ради Безпеки, могли б також використовувати право вето.

Ця пропозиція мала свої переваги та недоліки. З одного боку, вона могла б забезпечити більш широке представництво інтересів різних країн у Раді Безпеки. З іншого боку, вона могла б призвести до того, що Рада Безпеки стане ще менш дієздатною, оскільки будь-яке рішення тепер можна було б блокувати навіть незначною групою країн. У кінцевому рахунку, «український сценарій» не був прийнятий. Проте він залишається однією з можливих моделей реформування ООН, яка може бути розглянута в майбутньому. [39, с. 37-39]

У звіті від 14 липня 1997 р. Генеральний секретар ООН Кофі Аннан висунув програму реформування під назвою "Оновлення Організації Об'єднаних Націй". Ця програма передбачала кілька ключових етапів, включаючи якісне оновлення та оптимізацію управління Секретаріатом, поліпшення співпраці між центральними органами ООН та її спеціалізованими установами, а також системні зміни у плануванні, прогнозуванні та звітності Організації.

Ще одним сценарієм є сценарій, відомий як "Розвинуті демократії" чи "Пропозиції четвірки" в дипломатичних колах, визначається тим, що держави, які досягли рівня розвиненої економіки та установили демократичні режими, фінансують значну частину програм ООН. Однак такі держави, як Бразилія, Індія, Німеччина і Японія, не мають впливу на прийняття оперативних рішень на рівні Ради Безпеки ООН. Головні пропозиції цієї групи включають збільшення кількості постійних членів Ради Безпеки на шість місць і непостійних на чотири, загалом 25 місць, з розподілом відповідно до географічного представництва

Інший варіант реформування ООН отримав назву "Об'єднані заради консенсусу/ ОЗК", представлений групою держав, включаючи Аргентину, Італію, Іспанію, Канаду, Мексику, Пакистан і Південну Корею. Вони пропонували розширення складу Ради Безпеки ООН до 25 непостійних членів, дотримуючись принципу справедливого географічного паритету.

У 2005 р. Сполучені Штати Америки висунули сценарій, в основу якого був покладений фінансовий критерій, який передбачав розширення впливу донорських держав, активно участь у миротворчих місіях та надання права вето 5 країнам, які є найбільшими спонсорами ООН: Сполученим Штатам, Китаю, Японії, Німеччини та Франції. Згідно з "Американською пропозицією", склад членів Ради Безпеки ООН мав би розширитися на два постійних члени і три непостійні. Бразилія та Японія були визначені пропонованими постійними членами, хоча останнє не підтримали делегації Північної Кореї, Південної Кореї та Китаю.

У доповіді колишнього Генерального секретаря ООН К. Аннана "При більшій свободі" в 2005 р. були запропоновані дві модифікації Ради Безпеки ООН. Перша включала створення шести нових постійних членів без права вето і чотирьох нових непостійних членів (Бразилія, Індія, Японія і Німеччина), а друга передбачала створення нової категорії членів на чотирирічний поновлюваний термін, надаючи нове непостійне і

невідновлювальне місце на дворічний термін. Однак ці пропозиції не отримали підтримки членів ООН.

Інші підходи до реформування ООН були викладені у "Доповіді про шляхи реформи Ради Безпеки ООН" (2007 р.), розроблені групою п'ятеро послів з урахуванням думки всіх 192 делегацій. Ці підходи стосувалися чисельності складу, інституту вето, регіонального представництва, системи прийняття рішень і взаємодії з Генеральною Асамблеєю ООН. [39, с. 39-40]

У таблиці нижче наведено напрямки реформування ООН, які розподілені за критеріями чисельності складу Ради безпеки, інституту вето, регіонального представництва, системи прийняття рішень та взаємодії з Генеральною Асамблеєю ООН.

Напрямки реформування	Опис	Переваги	Недоліки
Чисельність складу Ради Безпеки ООН	Розширення або скорочення кількості членів Ради Безпеки ООН	Покращення представництва інтересів різних країн у Раді Безпеки, підвищення її ефективності	Зниження дієздатності Ради Безпеки, ускладнення прийняття рішень
Інститут вето	Скасування, обмеження або збереження інституту вето в Раді Безпеки ООН	Покращення ефективності Ради Безпеки, забезпечення більшої справедливості в міжнародних відносинах	Зниження впливу постійних членів Ради Безпеки, ускладнення прийняття рішень
Регіональне представництво	Зміна регіональної квоти в Раді Безпеки ООН	Покращення представництва інтересів різних регіонів у Раді Безпеки	Зниження ефективності Ради Безпеки, ускладнення прийняття рішень
Система прийняття рішень	Зміни в процедурі прийняття рішень у Раді Безпеки ООН	Покращення ефективності Ради Безпеки, забезпечення більшої прозорості та підзвітності її роботи	Зниження впливу постійних членів Ради Безпеки, ускладнення прийняття рішень
Взаємодія з Генеральною Асамблеєю ООН	Зміни в взаємодії між Радою Безпеки ООН та Генеральною Асамблеєю ООН	Покращення ефективності ООН, забезпечення більшої прозорості та підзвітності її роботи	Зниження впливу Ради Безпеки ООН, ускладнення прийняття рішень щодо міжнародного миру та безпеки

Для того, щоб ООН могла ефективно відповідати новим викликам, її необхідно реформувати. Це стосується, зокрема, перегляду основних положень теорії та практики ООН у таких сферах, як внутрідержавні конфлікти, міжнародне втручання, використання сили для вирішення конфліктів та гуманітарні інтервенції. Деякі органи ООН, такі як Рада опіки,

втратили свою актуальність. Також важливо розгорнути Воєнно-Штабний Комітет Ради Безпеки, який має право надавати поради та допомогу Раді Безпеки у питаннях підтримки миру та безпеки.

Для того, щоб ООН могла залишатися життєздатною організацією, необхідно привести її структури та механізми у відповідність до міжнародних реалій.

Загалом, можна виділити дві позиції щодо реформування ООН: оптимістичну, яка вважає, що ООН можна реформувати, не змінюючи її основних принципів, і скептичну, яка вважає, що ООН неможливо реформувати без зміни її основ. Необхідність реформування ООН відображає виклики сучасного світу. Вирішення цих завдань передбачає усунення недоліків ООН, не змінюючи її основних принципів. Слід зберегти право вето в Раді Безпеки, яке є основою для знаходження загальноприйнятого рішення у кризових ситуаціях. [26, с. 37-39]

ООН є важливою міжнародною організацією, але вона зіткнулася з низкою викликів, зокрема, з неефективністю, бюрократією та відсутністю політичної волі. Реформи ООН є складним і тривалим процесом, але вони є необхідними для того, щоб ООН була більш ефективною, представницькою та демократичною.

Найбільш перспективним сценарієм реформування ООН є розширення складу Ради Безпеки ООН. Це дозволить забезпечити більш широке представництво інтересів різних країн у Раді Безпеки, а також підвищити її ефективність.

Щоб реформування ООН було успішним, необхідно подолати такі проблеми, як недостатня політична воля держав-членів та протиріччя між їхніми інтересами.

Питання щодо реформування Ради Безпеки постійно висувається на рівні державних політичних лідерів різних країн. Наукові дослідження, проведені у різних країнах з цього питання, ґрунтуються переважно на

політичних інтересах та амбіціях. У зв'язку з цим вони в основному мають суб'єктивний характер, що може пояснити відсутність єдиної позиції та стратегії серед науковців і політиків щодо цього питання. [11, с. 4]

ООН за свою історію зазнала значних змін. Спочатку вона була зосереджена на конференційному обслуговуванні, але тепер вона є справжнім світовим постачальником послуг, який працює в будь-якому куточку світу, допомагаючи тим, хто цього потребує.

Цей прогрес підтверджується статистичними даними. Наприклад, понад 70% річного бюджету ООН йде на миротворчі та інші операції в польових умовах. Це на майже 20% більше, ніж у середині 1990-х років. Також кількість гуманітарних представництв зросла з 12 до 43, а кількість представників Управління Верховного комісара ООН з прав людини в державах збільшилася майже в чотири рази.

Однак ООН все ще має ряд проблем, які необхідно вирішити. Найважливішою з них є реформа Ради Безпеки. [50, с. 84]

ООН заснована на принципах рівності, поваги та паритету всіх країн. Однак на практиці ці принципи не завжди дотримуються. Наприклад, у Раді Безпеки ООН постійні члени мають вирішальне право вето, тоді як непостійні члени цього права не мають. Це створює диспропорцію між великими та малими країнами, розвиненими та країнами, що розвиваються.

Наприклад, Латинська Америка та Африка не представлені в Раді Безпеки з вирішальним правом вето. З багатьох азійських країн лише Китай є постійним членом Ради Безпеки. Це не відповідає ні економічному внеску країн до бюджету ООН, ні їхньому індивідуальному внеску у вирішення глобальних проблем. [4, с. 63]

Сучасний світ змінився, і деякі країни, такі як Бразилія та Індія, стали економічно та політично сильнішими. Однак вони не мають постійного представництва в Раді Безпеки ООН, де приймаються рішення щодо міжнародного миру та безпеки.

Група 158, до якої входять країни, які підтримують реформу Ради Безпеки, вважає, що ці країни повинні мати більший вплив на роботу Ради. Однак існує кілька різних моделей розширення складу Ради Безпеки, і не існує єдиної думки щодо того, які критерії повинні застосовуватися для визначення членства. Крім того, право вето, яке мають постійні члени Ради Безпеки, ускладнює прийняття рішень.

Ще однією проблемою є ефективність невійськових санкцій, які застосовує Рада Безпеки. Згідно зі Статутом ООН, Рада Безпеки має право застосовувати такі санкції, як припинення економічних відносин, засобів комунікації та інші. Ці санкції були застосовані до Іраку, Югославії, Сомалі та Лівії, але їхня ефективність була обмеженою. Це призвело до того, що в подібних ситуаціях все частіше застосовується військова сила. [56, с. 157-158].

ООН потребує реформи Ради Безпеки, щоб вирішити фінансові проблеми організації. Одним із способів зробити це є надання багатим і економічно розвинутим країнам статусу постійних чи "напівпостійних" членів Ради Безпеки. Ці країни, як правило, є найбільшими платниками внесків до бюджету ООН, тому їхнє членство в Раді Безпеки допоможе забезпечити її фінансування.

Декларація тисячоліття ООН також закликає до реформи Міжнародного Суду Справедливості. Суду необхідно надати додаткові важелі та інструменти, щоб його рішення були обов'язковими для виконання. Це можна зробити, наприклад, шляхом надання Суду права накладати санкції на країни, які не виконують його рішення.

Також пропонується посилити роль Міжнародного Суду шляхом створення спеціальної кримінальної палати. Палата розглядала б справи, пов'язані з міжнародними злочинами, такими як торгівля людьми, наркотиками, міжнародний тероризм та інші. Це допоможе забезпечити ефективне розслідування та притягнення до відповідальності за такі

злочини. [56, с.158].

Рада Безпеки ООН (РБ ООН) є головним органом ООН з питань міжнародного миру і безпеки. Вона має широкі повноваження, включаючи право застосовувати санкції до держав-агресорів, вимагати від держав-членів участі в цих санкціях, а також вимагати від держав-членів передачі їй збройних сил і відповідних засобів обслуговування.

Рішення РБ ООН приймаються за принципом консенсусу, але для прийняття рішення з будь-якого питання, крім процедурних, необхідна згода всіх постійних членів РБ ООН. Це право вето, яке мають постійні члени РБ ООН, є одним з найважливіших аспектів її структури і діяльності.

Право вето дає постійним членам РБ ООН можливість блокувати будь-яке рішення, яке не відповідає їхнім інтересам. Це може призвести до зниження ефективності РБ ООН і її ролі в підтримці міжнародного миру і безпеки.

Наприклад, під час косівської кризи 1999 року НАТО наважилася на військову операцію без санкції РБ ООН, оскільки Росія, яка є постійним членом РБ ООН, заблокувала її рішення. Подібна ситуація спостерігається й зараз в контексті ситуації між Україною та Російською Федерацією, де РФ ветоє рішення РБ ООН.

Використання права вето постійними членами РБ ООН є предметом критики з боку багатьох держав-членів ООН. Ця критика посилюється в міру того, як світ стає все більш поліцентричним, а інтереси різних держав-членів ООН стають все більш різноманітними.

Реформа РБ ООН є одним із найважливіших завдань, яке стоїть перед ООН. Одним із можливих варіантів реформи є обмеження або скасування права вето постійних членів РБ ООН. Це дозволило б РБ ООН більш ефективно виконувати свої повноваження з підтримки міжнародного миру і безпеки. [21, с. 2-3].

Під час 70-ї Генеральної Асамблеї ООН 2015 року багато світових лідерів висловили підтримку реформи Ради Безпеки ООН. Франція та Мексика запропонували обмежити використання права вето постійними членами РБ ООН у випадках злочинів проти людяності, військових злочинів і геноциду.

Французький президент Франсуа Оланд заявив, що Франція також підтримує розширення Ради Безпеки і вважає, що постійні члени повинні обмежувати використання права вето у випадках масової жорстокості. Очікується, що більшість демократичних держав-членів ООН підтримають цю пропозицію.

Російський президент Володимир Путін, однак, вважає, що право вето є абсолютно природним для Ради Безпеки ООН і не може бути обмеженим.

Слід визнати, що у ООН відсутні ефективні інструменти для притягнення країни-агресора до відповідальності. Право вето ускладнює застосування наявних інструментів, що робить неможливим прийняття рішень про застосування санкцій або миротворчих операцій.

Розширення Ради Безпеки не є єдиним вирішенням проблеми її реформування. Представництво місць регіональним групам породжує ряд проблем, таких як неоднозначність у виборі представників і невідповідність геополітичним реаліям.

Є пропозиції ввести постійне "пакетне" членство держав у Раді Безпеки, які включають країни різних регіонів світу. Це дозволило б забезпечити більш справедливе представництво різних держав у Раді Безпеки і зробити її рішення більш прийнятними для більшості держав-членів ООН.

У цілому, реформа Ради Безпеки ООН є складним завданням, яке потребує консенсусу всіх держав-членів ООН. Однак, зважаючи на зростаючу критику право вето і неефективність Ради Безпеки,

реформування є необхідним для зміцнення ролі ООН у підтримці міжнародного миру і безпеки. [21, с. 5-6].

Щодо переваг, то ООН стає все більш важливою організацією, яка надає широкий спектр послуг на все більшу кількість людей у різних місцях. Це зростання ролі ООН викликає необхідність її реформування.

Зокрема, зростає кількість миротворчих місій ООН, а також обсяг фінансових ресурсів, якими управляє Секретаріат. Також збільшується число гуманітарних і правозахисних операцій.

Ці зміни створюють навантаження на існуючі структури і системи ООН. Тому, як зазначав генеральний секретар ООН Кофі Аннан, ООН необхідно повністю переорієнтувати на потреби і обставини XXI століття.

Це означає, що ООН повинна бути відкритою не тільки для держав, але і для громадянського суспільства, яке грає все більш важливу роль у міжнародних справах. Також ООН повинна черпати силу з широти своїх партнерств і зі своєї здатності об'єднувати партнерів в ефективні коаліції.

Таким чином, реформа ООН є необхідним кроком для того, щоб організація могла ефективно виконувати свої функції в XXI столітті. [37, с. 641-642].

Світове співтовариство визнає, що реформа ООН є важливою і необхідною. У 21 столітті ООН стикається з новими викликами, такими як врегулювання конфліктів та їх запобігання. Тому важливо, щоб організація була більш ефективною і здатною реагувати на ці виклики.

Позиції постійних членів Ради Безпеки щодо реформи є в цілому подібними. Вони всі виступають проти перегляду прав "п'ятірки" і підтримують лише невеликі зміни в Статуті ООН.

Російська Федерація визначає своє стратегічне завдання у відстоюванні статусу "великої держави" та дотриманні принципу консенсусу. США акцентують увагу на тому, що, як найбільший

фінансувальник ООН, вони мають право контролювати програми та впливати на дії організації загалом.

Китай продовжує вважати ООН важливим форумом для висловлення своїх ідей і реалізації своїх глобальних планів, при цьому не підтримує розширення Ради Безпеки.

Реформа ООН є складним і тривалим процесом. Однак, вона є необхідною для того, щоб організація могла ефективно виконувати свої функції в XXI столітті. [19, с. 19-20].

Легітимність та авторитет ООН є важливими факторами, які визначають її ефективність. Легітимність ООН означає, що вона користується підтримкою і довірою міжнародної спільноти. Авторитет ООН означає, що вона визнається як авторитетний орган у вирішенні міжнародних проблем.

Реформи ООН можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на її легітимність та авторитет.

Реформи, які спрямовані на підвищення ефективності ООН, можуть сприяти її легітимності та авторитету. Наприклад, розширення Ради Безпеки для більш справедливого представництва різних регіонів світу може підвищити довіру до ООН з боку цих регіонів. Обмеження права вето постійних членів Ради Безпеки може зробити ООН більш справедливою та демократичною організацією.

Реформи, які спрямовані на вирішення глобальних проблем, також можуть сприяти легітимності та авторитету ООН. Наприклад, посилення ролі ООН у вирішенні зміни клімату або бідності може показати, що ООН здатна ефективно реагувати на нові виклики.

Реформи, які не враховують інтереси всіх держав-членів ООН, можуть негативно вплинути на її легітимність та авторитет. Наприклад, розширення Ради Безпеки без врахування інтересів країн, які не є

постійними членами Ради, може призвести до зниження довіри до ООН з боку цих країн.

Реформи, які є непрозорими або непроцедурними, також можуть негативно вплинути на легітимність та авторитет ООН. Наприклад, реформи, які приймаються без широкого консенсусу серед держав-членів ООН, можуть сприйматися як несправедливі або непрозорі.

Щодо недоліків Реформування Ради Безпеки ООН є складним процесом, який ускладнюється суперечностями між законними вимогами та політичними інтересами держав-членів.

З одного боку, існує необхідність реформування Ради Безпеки для більш справедливого та ефективного представництва інтересів різних регіонів світу. Збільшення кількості постійних членів Ради Безпеки дозволило б включити до її складу країни, які зробили значний внесок у міжнародну безпеку та розвиток. Однак, збільшення кількості постійних членів також призвело б до розширення можливостей використання права вето, що може ускладнити прийняття рішень у Раді Безпеки.

З іншого боку, існує необхідність збереження ефективності Ради Безпеки. Право вето є важливим інструментом, який дозволяє постійним членам Ради Безпеки блокувати рішення, які суперечать їхнім інтересам. Звільнення від права вето нових постійних членів може бути сприйняте як дискримінація та призвести до зростання конфронтацій між країнами-членами.

Враховуючи ці суперечності, можна зробити висновок, що перспективи реформування Ради Безпеки ООН є неоднозначними. Для успішної реформи необхідно знайти баланс між законними вимогами та політичними інтересами держав-членів. [51, с. 173].

Реформа Ради Безпеки ООН є складним і тривалим процесом, який ускладнюється низкою проблем.

Неузгодженість позицій країн

Першою проблемою є недостатня узгодженість позицій країн щодо членства та процедури ухвалення рішень Радою Безпеки ООН. Деякі країни виступають за розширення складу Ради Безпеки, щоб забезпечити більш справедливе представництво різних регіонів світу. Інші країни виступають проти розширення Ради Безпеки, вважаючи, що це призведе до ускладнення прийняття рішень.

Розширення кола постійних членів

Можливе розширення кола постійних членів також є проблемним аспектом реформи. Воно може призвести до виникнення нових конфліктогенних блоків між постійними членами, що ще більше ускладнить прийняття рішень. Крім того, розширення кількості постійних членів, яке супроводжується наданням більшій кількості країн правом вето, може ще більше ускладнити існуючу динаміку.

Відсутність об'єктивності

Ще однією проблемою є відсутність об'єктивності в оцінці функціонування ООН. Всі запропоновані варіанти реформ базуються на суб'єктивних політичних інтересах та амбіціях окремих держав. Це ускладнює досягнення консенсусу щодо реформи.

Необхідність підтримки

Нарешті, реформа Ради Безпеки ООН потребує підтримки абсолютної більшості країн-членів ООН. Це ускладнює процес реформи, оскільки для досягнення консенсусу необхідно враховувати інтереси всіх країн-членів ООН.

Реформа права вето

Зміни у складі та методах роботи Ради Безпеки в настоянній необхідності не перебувають, тоді як дуже актуальною є проблема реформування практики застосування права "вето" постійними членами Ради Безпеки ООН. Право вето є одним з найважливіших інструментів Ради

Безпеки, але його використання може призвести до блокування важливих рішень.

З аналізу заяв та офіційних позицій п'ятірки постійних членів Ради Безпеки випливає, що ці держави виступають проти обмеження своїх прав та прерогатив і, таким чином, не погоджуються на проведення такої реформи. [51, с. 173].

Отже, сама ООН, схоже, не схильна до проведення нагально необхідних реформ РБ ООН. Згідно з її Статутом, вимоги для розширення постійних місць РБ будуть виконані, коли країни-кандидати на постійне членство отримають згоду не менше ніж двох третин усіх членів ООН і голоси всіх п'яти постійних членів для ратифікації поправки до Статуту. Це ставить амбіції претендентів РБ у непросте становище, оскільки п'ятірка постійних членів РБ все одно будуть тими, хто приймає остаточне рішення.

Проте реформа РБ ООН ще не є неможливою, адже Китай не був постійним членом РБ до 1970-х років, коли його було запрошено приєднатися до РБ замість іншого Китаю, а саме Тайваню. Таким чином, країни-кандидати повинні продовжувати добиватися постійного представництва в РБ ООН, використовуючи всі доступні дипломатичні та політичні методи. Якщо Китай зміг, то й вони можуть. [1, с. 139].

ООН за свою історію зазнала значних змін, але все ще має ряд проблем, які необхідно вирішити. Найбільш важливою з них є реформа Ради Безпеки.

Реформа Ради Безпеки є складним завданням, яке потребує консенсусу всіх держав-членів ООН. Однак, зважаючи на зростаючу критику право вето і неефективність Ради Безпеки, реформування є необхідним для зміцнення ролі ООН у підтримці міжнародного миру і безпеки.

Реформа ООН може мати як позитивний, так і негативний вплив на її легітимність та авторитет. Реформи, які спрямовані на підвищення

ефективності ООН, можуть сприяти її легітимності та авторитету. Реформи, які спрямовані на вирішення глобальних проблем, також можуть сприяти легітимності та авторитету ООН. Однак, реформи, які не враховують інтереси всіх держав-членів ООН, можуть негативно вплинути на її легітимність та авторитет.

У цілому, реформа ООН є необхідним кроком для того, щоб організація могла ефективно виконувати свої функції в XXI столітті.

Конкретні рекомендації щодо реформи ООН:

- Розширити Раду Безпеки для більш справедливого представництва різних регіонів світу. Це допоможе підвищити довіру до ООН з боку цих регіонів.

- Обмежити право вето постійних членів Ради Безпеки. Це зробить ООН більш справедливою та демократичною організацією.

- Посилення ролі ООН у вирішенні глобальних проблем, таких як зміна клімату або бідність. Це покаже, що ООН здатна ефективно реагувати на нові виклики.

Важливо, щоб реформи ООН були розроблені з урахуванням інтересів всіх держав-членів ООН. Це допоможе забезпечити консенсус щодо реформ і підвищити їхню ефективність.

ВИСНОВКИ

Отже, на початку ХХІ ст. з початком стрімких перетворень та появою глобалізаційних процесів гостро постало питання про модернізацію міжнародних відносин відповідно до умов, що виникли. Ці трансформації, що виникають, можуть негативно впливати на стан міжнародної безпеки. А тому концепція міжнародної безпеки потребує уточнення та подальшого вдосконалення.

За останні роки інструменти пізнання концепту "міжнародна безпека" значно розширилися. Незважаючи на це, силова парадигма залишається класичним методологічним напрямком, але сучасні дослідники віддають перевагу більш складним і комплексним методологічним підходам. Аналіз концептуальних основ міжнародної безпеки передбачає розгляд найбільш впливових методологічних шкіл сьогодення та аналіз поточного стану системи забезпечення міжнародної безпеки щодо практичних проблем світової політики.

Існує багато різних методологічних підходів до дослідження міжнародної безпеки, зокрема, силова парадигма та теорія політичної рівноваги. Силевий підхід дозволяє вивчати різні аспекти міжнародної безпеки, і на сьогоднішній день дослідники продовжують розвивати нові методологічні підходи для детального дослідження проблем світової політики. Однак, силова парадигма залишається однією з найбільш впливових і класичних шкіл дослідження міжнародної безпеки. Розвиток нових методологій дослідження міжнародної безпеки допомагає забезпечувати стабільність та безпеку в міжнародній системі.

Традиційне військово-політичне розуміння категорії безпеки включає різноманітні моделі режимів безпеки, що застосовуються у різних регіонах світу. Однією з головних моделей є режим загальної безпеки, який ґрунтується на принципах взаємної відмови від конфронтації, відмові від застосування військової сили як засобу розв'язання міжнародних

конфліктів та зверненні до неї лише у випадку самооборони, а також на інших основних принципах, спрямованих на забезпечення миру та безпеки.

Крім того, важливо зазначити, що у міжнародній безпеці використовуються різні компоненти, такі як універсальна та регіональна безпека, які забезпечуються більшістю держав світу або регіону. У межах ООН діє система забезпечення міжнародної безпеки, очолювана Радою Безпеки, яка є відповідальною за підтримання миру та безпеки на планеті. Можливість зафіксувати акт агресії та застосувати до агресора комплекс заходів, включаючи використання збройної сили, передбачена в компетенції Ради Безпеки.

З огляду на різні підходи до опису процесу глобалізації можна зробити висновок, що немає єдиного рішення для управління цим процесом. Кожен з підходів має свої переваги та недоліки і залежно від ситуації можуть бути застосовані різні підходи. Зокрема, ідея створення світового уряду є привабливою, але поки що не реалістичною через відсутність легітимності такого уряду. ООН може грати важливу роль в управлінні процесом глобалізації, але цей підхід не надає достатньої уваги іншим глобальним акторам. Лідерство США в глобальному управлінні може бути ефективним, але це не гарантує сприятливих умов для всіх акторів. Створення кооперативного глобального управління може бути більш оптимальним варіантом, оскільки залучення різних акторів може забезпечити більшу легітимність та ефективність управління процесом глобалізації. Однак, незалежно від підходу, найбільшим викликом залишається забезпечення співпраці та збереження мирного співіснування між різними країнами та акторами.

У процесі дослідження було визначено основні концепції міжнародної безпеки та розкрито їх ключові теорії та дефініції. Це дозволило отримати чітке уявлення про сутність міжнародної безпеки та

її компоненти.

Здійснено систематизацію наукових підходів до дослідження даної тематики. Було проаналізовано різні школи мислення та концептуальні рамки, що дозволило зробити комплексний огляд різних підходів та їх переваг та недоліків.

У другому розділі роботи було розглянуто історію виникнення ООН та її роль у забезпеченні глобальної безпеки.

ООН була заснована в 1945 році після Другої світової війни для запобігання майбутнім конфліктам та забезпечення міжнародного миру та безпеки. Організація має широкий спектр повноважень, включаючи право застосовувати санкції, розгорнути миротворчі місії та забезпечувати правосуддя.

ООН зіграла важливу роль у забезпеченні глобальної безпеки протягом своєї історії. Організація допомогла запобігти численним конфліктам, розгорнула миротворчі місії в різних регіонах світу та сприяла розвитку міжнародного права.

Однак ООН також зіткнулася з кількома викликами, які ускладнюють її роль у забезпеченні глобальної безпеки. Одним із таких викликів є проблема реформи Ради Безпеки ООН. Рада Безпеки є головним органом ООН з питань міжнародного миру та безпеки, але її склад та процедури ухвалення рішень є предметом критики з боку багатьох країн.

Іншим викликом є поява нових загроз міжнародній безпеці, таких як тероризм, зміни клімату та поширення зброї масового знищення. Ці загрози вимагають від ООН нових підходів до забезпечення глобальної безпеки.

Незважаючи на ці виклики, ООН залишається важливою організацією, яка відіграє важливу роль у забезпеченні глобальної безпеки. Організація має значний потенціал для вирішення сучасних проблем міжнародної безпеки, але для цього їй необхідно подолати існуючі виклики та адаптуватися до нових реалій.

В третьому розділі магістерської роботи детально розглянуті перспективи реформування ООН у контексті сучасних глобальних викликів та загроз. Аналізуючи різноманітні аспекти діяльності Організації Об'єднаних Націй, вдалося виявити ключові аспекти, які потребують удосконалення та адаптації до змін у світовому співтоваристві.

У контексті сучасних викликів, таких як глобальні пандемії, кліматичні зміни, тероризм та інші транснаціональні проблеми, виявлено необхідність активного реагування та розвитку ефективних механізмів міжнародного співробітництва. Робота дозволила визначити можливості та перешкоди для ООН у вирішенні глобальних викликів, а також виявити нові шляхи для подальшого розвитку організації.

Висновки цього розділу підкреслюють важливість посилення ролі ООН у сучасному світі та необхідність реформ, спрямованих на підвищення ефективності, прозорості та реалізації поставлених цілей. Рекомендації, що виникають із проведеного аналізу, можуть слугувати основою для розробки конкретних стратегій та заходів, спрямованих на удосконалення роботи ООН в умовах сучасних глобальних викликів.

У цілому, третій розділ магістерської роботи допомагає зрозуміти необхідність та перспективи реформування ООН, що враховує виклики сучасності. Запропоновані висновки становлять важливий внесок у науковий дискурс та можуть слугувати основою для подальших досліджень у цій області.

В роботі охарактеризовано методи та прийоми, що використовуються при дослідженні даної проблематики. Було виявлено різні методології, включаючи аналітичні, кількісні та якісні підходи. Розглянуті такі методи, як аналіз документів, експертні оцінки, моделювання та інші, що дозволяють здійснити дослідження міжнародної безпеки з різних перспектив.

Виконано аналіз джерел дослідження. Було проаналізовано наукову

літературу, монографії, наукові статті, звіти та інші джерела, що містять відомості про міжнародну безпеку. Цей аналіз дозволив отримати достовірну та актуальну інформацію для підтвердження та обґрунтування отриманих результатів дослідження.

В цілому, магістерська робота дозволила виконати основні завдання, визначені у меті дослідження. Було отримано глибоке розуміння основних концепцій міжнародної безпеки, систематизовані наукові підходи, охарактеризовані методи та прийоми дослідження, а також проведений аналіз джерел. Отримані результати можуть бути використані як підґрунтя для подальшого дослідження та розвитку в галузі міжнародної безпеки.

Узагальнюючи наведені визначення, можна стверджувати, що міжнародна безпека є складним поняттям, яке включає в себе систему міжнародних відносин, дотримання міжнародного права, уникнення використання сили або її загрози у вирішенні міжнародних конфліктів. Міжнародні організації є стійкою формою міжнародної співпраці, яка базується на добровільних засадах, включаючи політичну волю до співпраці та розвинену інституційну структуру для ефективною реалізації своєї діяльності на міжнародній арені.

З огляду на всі вищезазначені фактори, варто підкреслити, що тематика дослідження є не розкритою остаточно та потребує подальшого вивчення та уточнення.

Як авторка магістерського дослідження, я б обрала для подальшого дослідження наступні теорії та концепції:

1. Концепція силової парадигми: Дослідження ролі військової сили та силових взаємодій у забезпеченні міжнародної безпеки. Аналіз класичних теорій, які досліджують силові аспекти міжнародних відносин, таких як реалізм і неореалізм. Вивчення різних шкіл мислення в рамках силової парадигми і їх впливу на міжнародну безпеку.

2. Теорія політичної рівноваги: Дослідження ролі політичних взаємодій та розподілу влади між державами в забезпеченні міжнародної безпеки. Аналіз теорії політичної рівноваги, включаючи баланс сил, альянси та дипломатичні стратегії. Розгляд різних моделей режимів безпеки, що базуються на політичній рівновазі.
3. Глобальне управління та глобалізація: Дослідження різних підходів до управління глобалізаційними процесами та їх вплив на міжнародні відносини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ade-Ibijolav A. O. The United Nations Security Council Reforms and The Permanent Five Challenge: A Historical Perspective. *Journal International Studies*. 2015. Vol. 11. URL: <https://doi.org/10.32890/jis2015.11.8> (date of access: 13.12.2023).
2. Burdiak V. Patricipation of international organizations and national states in solving the modern migration crisis. *Mediaforum : Analytics, Forecasts, Information Management*. 2020. № 8. С. 13–31. URL: <https://doi.org/10.31861/mediaforum.2020.8.13-31>.
3. Humenyuk V. On the effectiveness of international intergovernmental organizations: The UN system in opposing the COVID-19 pandemic. *Aktual'ni problemi pravoznavstva*. 2023. Vol. 1, no. 2. P. 52–56. URL: <https://doi.org/10.35774/app2023.02.052> (date of access: 13.12.2023).
4. Kruglashov A. The Reaction of International Organizations to Global Security Challenges. *Global Public Goods and Sustainable Development in the Practice of International Organizations*. 2023. P. 59–84. URL: https://doi.org/10.1163/9789004687264_005
5. Question of equitable representation on and increase in the membership of the Security Council : resolution / adopted by the General Assembly. UN. General Assembly (47th sess. : 1992-1993) 1992. file:///C:/Users/Benutzer1/Downloads/A_RES_47_62-EN.pdf
6. Salim, Khaled. Theories on the role of international organizations in maintaining peace and security Publisher: Palgrave Macmillan Year: 2019 C. 347-350
7. Shamraeva. V. Main theoretical approaches to a concept evolution research international security. *Journal of Economics and International Relations*. 2018. No. 8. URL: <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2018-8-09> (date of access: 13.12.2023).

8. VARYVODA O. O. KEY APPROACHES AND DIRECTIONS OF REFORMING THE UN SECURITY COUNCIL AT THE PRESENT TIME. *Law and Society*. 2021. № 6. С. 303–309. URL: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2021.6.44> (дата звернення: 13.12.2023).
9. Бавикін А. Ю. Основні напрямки реформування організації об'єднаних націй. *Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів* : матеріали II Міжнар. науково-практ. конф. : у 2 ч., м. Суми, 18–19 трав. 2018 р. Суми, 2018. С. 130–132.
10. Білас І.Г. ООН та сучасні виклики і загрози міжнародній спільноті та безпеці в умовах глобалізації / І.Г. Білас // Актуальні проблеми міжнародних відносин: зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. - К.:, 2001 - С.34-39.
11. Бугаєнко, Світлана Сергіївна. "Питання реформування ради безпеки ООН: пропозиції, проблеми та перспективи." *Міжнародний науковий журнал Інтернаука* 16 (2) (2017): С. 25-28.
12. БУРЯЧЕНКО О. КРИЗА МІЖНАРОДНОЇ СИСТЕМИ БЕЗПЕКИ: НЕСПРОМОЖНІСТЬ РАДИ БЕЗПЕКИ ООН. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2023. № 2(68). С. 22–36. URL: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-2\(68\)-4](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-2(68)-4) (дата звернення: 13.12.2023).
13. Буряченко, О. "Російсько-українська війна як фактор порушення та еволюції світової безпекової рівноваги." *Politicus. Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку*. Випуск 2 2023 С.73-83.
14. Вишковська, В. І., та А. А. Попов. "ПРО МОЖЛИВІ НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ РАДИ БЕЗПЕКИ ООН І САМОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ." *Постановою президії Атестаційної колегії МОНУ*

від 14.05. 2020 р. № 627 видання «Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право» внесено до Переліку наукових фахових видань України у галузі юридичних наук з присвоєнням категорії «Б». 2022. С. 111.

15. Віднянський, Степан, and Андрій Мартинов. "Організація Об'єднаних Націй в умовах сучасної кризи світового порядку (до 75-річчя створення ООН)." *Український історичний журнал* 2020. С. 79-89.
16. Грибіненко О. М. Міжнародна економічна безпека: детермінанти та складові розвитку. *Економіка та держава*. 2019. № 12. С. 121–126. DOI: [10.32702/2306-6806.2019.12.121](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2019.12.121)
17. Даник Ю. Г. Актуальні питання розвитку міжнародної безпеки. Актуальні проблеми державного управління. 2008. № 2. С. 284-295
18. Данильченко Ю.Б. Організація Об'єднаних націй як ключовий суб'єкт протидії тероризму на міжнародному рівні. //Актуальні проблеми правового забезпечення протидії злочинності. Харків. 2020. С. 86.
19. Дем'янчук А.М. Реформування ООН у планах країн-членів і в стратегії К. Аннана (1997-2005 рр.) / А.М. Дем'янчук // *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка : Історичні науки*. - 2015. - №4 (293) травень. - С.18-24.
20. Єремєєва, І. Інституціональні проблеми сучасної миротворчості (на прикладі ООН) / Ірина Єремєєва // Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., (м. Дніпро, 15 берез. 2019 р.). — Дніпро, 2019. — С. 171- 173
21. Жукорська Я. М. Окремі аспекти реформування Ради Безпеки ООН. Порівняльно-аналітичне право. 2015. №4. URL : <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/24736>

22. Жукорська, Я. Історія виникнення та становлення миротворчої діяльності ООН. *Часопис Київського університету права*, (4), 2020. С. 423 – 427.
23. Жукорська, Я. М. "Напрями реформування ООН: Рада Безпеки." *Право і суспільство*. 2015. № 4. С. 8-12.
24. Загуменна Ю. О. Концептуалізація феномену національної безпеки в теоретико-правовій науці: особливості сучасної методології. Форум права. 2021. №1. С. 37–55. DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.4486522>.
25. Загурська-Антонюк В. Ф. Міжнародна безпека у контексті глобалізації сучасного світу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 13-14. С. 103– 109. DOI: [10.32702/2306-6814.2020.13-14.103](https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.13-14.103)
26. Іваницька, О. П. "Проблеми й шляхи трансформації ООН у контексті російсько-української війни." *Політичне життя* 2022. С. 120-132.
27. Іванчик, Мирослава. "Роль міжнародних організацій у системі безпеки країн регіону." 2014. С. 200 - 206
28. Іжнін, Ігор. "Трансформація системи міжнародної безпеки на початку ХХІ століття: нові загрози." *Вісник Львівського університету. Серія: Міжнародні відносини* 37 2015. № 3 . С. 44-49.
29. Ільєнко О. Розвиток понятійно-категоріального апарату теорії "міжнародна економічна безпека" / О. Ільєнко // *Економічний аналіз*.– 2012. Т. 11(4). С. 83-87.
30. Коваль І. М., Власенко А. В. Проблема реформування механізму миротворчих операцій та роль України в цьому процесі. *Правова держава*. 2000. № 2. С. 10 — 12.
31. Коломієць О. В. Особливості системи міжнародної безпеки в умовах глобалізації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-р. політ. наук: спец.
32. Копійка В. Модернізація політики міжнародних організацій у сфері

- інформаційної безпеки. *Політичне життя*. 2020 № 1. С. 102-109.
33. Костенко Г. Предмет і зміст теорії воєнної безпеки [Текст] / Г. Костенко // *Військо України*. – 1995. – № 1-2. – С. 7
34. Кучик О. С. Питання адаптації діяльності міжнародних безпекових організацій в умовах новітніх викликів міжнародній системі безпеки. *Політичне життя*. 2022. № 1. С. 61–68.
URL: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2022.1.7>
35. Лоза Л.П. Проблема реформування Ради Безпеки ООН на сучасному етапі. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/3968/%20%20%20%20.pdf?sequence=1> (дата звернення: 03.11.2019).
36. Мащенко В. Реформування Ради Безпеки ООН у період однополярності (1991-2001 рр.) / В. Мащенко // *Acta de historia & politica: saeculum XXI*. - 2020. - Vol. 2. - С. 27-34. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ahps_2020_2_6.
37. Мелінішин В. Б. Проблема реформування ООН: аксіологія функціонального підходу / В. Б. Мелінішин // *Актуальні проблеми політики* : зб. наук. пр. / редкол. : С. В. Ківалов (голов. ред.), Л. І. Кормич (заст. голов. ред.), Ю. П. Аленін [та ін.] ; МОН України, ОНЮА. – Одеса : Фенікс, 2009. – Вип. 38. – С.639-647.
38. Мельник, Я. О. Чальцева. О. М. *Формування нової системи міжнародних відносин як реакція на російсько-українську війну*. Diss. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2022. С. 330- 334
39. Міщенко, Алла Борисівна, Руслана Вадимівна Аташкаде, and Віктор Васильович Теремко. "СЦЕНАРІЇ РЕФОРМУВАННЯ ООН." *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2023 № 11 С. 31-49.
40. Нечаєва - Юрійчук Н. Інформаційні виклики регіональній безпеці в країнах центрально-східної Європи в умовах російської війни проти

- україни. *Україна – Європейський Союз: Формат розвитку відносин України та країн Центральної Європи у контексті російсько-української війни, гарантій безпеки та реінтеграції тимчасово окупованих територій.* : Матеріали VIII Міжнар. науково-практ. конф., м. Ужгород, 20 жовт. 2023 р. Ужгород, 2023. С. 92–94.
41. Олег Валерійович Коломієць Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку . Одеса. 2015. – 37 с.
42. Паніна І. Г. Дослідження миру: основні теоретичні перспективи. *Політичне життя.* 2022 С. 92-107.
43. Пилипенко, О. Є. "Сучасні проблеми міжнародної безпеки." *Actual Problems of International Relations* 1.123 2014. С. 16-23.
44. Попович, Г. Міжнародна безпека як глобальна проблема сучасності / Галина Попович // Міжнародний науковий вісник / ДВНЗ "Ужгород. нац. ун-т", Навч.-наук. ін-т євроінтеграц. дослідж., Ф-т історії та міжнар. відносин. — Ужгород. 2020. — Вип. 2 (22) С. 133-141.
45. Потехін О. В., Тодоров І. Глобалізація безпеки: навч. посіб. Донецьк, 2011. 246 с.
46. Роль ООН у сучасному світі: матеріали наукового симпозиуму, присвяченого 75-річчю від дня заснування Організації Об'єднаних Націй, м. Кам'янець-Подільський, 22 жовтня 2020 р. / [редкол.: М. М. Тріпак (гол.) та ін.]. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2020. С. 154
47. Сергій Денисенко та Катерина Корощенко. *Рада безпеки ООН як гарант основних принципів міжнародного права: проблеми та перспективи*//*Наука онлайн: Міжнародний електронний науковий журнал* - 2021. - №5.
48. Статут ООН. Видано Департаментом громадської інформації ООН. Представництво ООН в Україні. Кловський узвіз, 1. Київ 01021
49. Тараненко Г. Г Сучасні тенденції розвитку міжнародної безпеки.

- Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін.* 2016. Випуск 19. С. 138 – 142.
- 50.Требін М.П. ООН на шляху реформ. Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. 2018. № 4 (39). С.76-93.
- 51.Трипольська, М. І. "Проблемні питання реформування ради безпеки ООН." *Держава та регіони. Серія: Право* 2014. Вип. 4 С. 172-174.
- 52.Тютюнник С., Балюк В. Роль оон за умов нового світового порядку. *Перспективи розвитку сучасної науки* : Матеріали міжнар. науково-практ. конф., м. Львів, 5–6 груд. 2014 р. Херсон, 2014. С. 140–142.
53. Україна в системі міжнародної безпеки [Текст] : монографія / Національний інститут проблем міжнародної безпеки. – К.: НІПМБ, 2009. – 450 с.
- 54.Фесенко, М. В. "Безпекові питання в контексті реформування ООН." *Стратегії зовнішньої та безпекової політики провідних міжнародних акторів: збірник наукових праць/За заг. ред. канд. іст. наук, доц. СВ Толстова* 2017 С.137-147.
55. Фролова, О. М. "Роль ООН в системі міжнародної інформаційної безпеки." *International relations, part "Political sciences"* 2018. С. 18-19.
- 56.Шипілова, С.-ХІ Реформування ООН: причини та актуальні проблеми [Текст]/С.-. Шипілова//Закарпатські правові читання: матеріали ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених та студентів (29-30 квітня 2010 року, м. Ужгород): У 2-х томах/за заг. ред. Ващука ФГ, Трачука ПА; ред. кол.: ФГ Ващук, ЮЛ Бошицький, ВВ Росул та ін.–Ужгород: ЗакДУ, 2010.–Т. 1.–С. 157-159.
57. Шуклін Ф., Гуменюк А. Історія створення ООН. *Освіта і наука* -

2023 : зб. наук. пр. учасників звітнонаук. конф. студентів та аспірантів Ф-ту психології Укр. держ. ун-ту ім. Михайла Драгоман., м. Київ, 3–7 трав. 2023 р. Київ. С. 329–332.

58. Юськів, Х. В. "Нові виклики та загрози для системи національної безпеки держави в умовах трансформації системи міжнародних відносин на глобальному й регіональному рівнях: теоретико-методологічні та прикладні аспекти." *International relations, part "Political sciences"* № . 11. 2016.